

GAZDASÁGI LAPOK

45. szám.

Megjelenik minden vasárnap

1908. November 8.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag

védjeggyel

helyesen alkalmazva, min-
legelőcsőbb foszforsavas mű-
munkákkal és árajánlat-

den növénynek legjobb és
trágyája. — Kivánatra szak-
tal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-ut 49. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselő e.

Óvakodjunk a hamisításoktól
és figyeljünk a védjegyre!

Minden zsák ólomzárral és
tartalomjelzéssel van ellátva!

Dévai Hitelbank Részvénytársaság

Raktárházai.

A Dévai Hitelbank Részvénytársaság igazgató-
sága felhívja a gazda, kereskedő és iparos közönség figyelmét
ujjonnan épített **modern berendezésű raktáira és
vasbeton pinczéire.** A raktárházak a **dévai állomás
pályatestével iparvágány által vannak összekötve
s a reexpeditionális díjkiegyenlítés kedvezményét
élvezik.**

ELVÁLLALJUK:

Gabonának, valamint mindennemű nyerstermé-
keknek, szesznek, pálinkának beraktározását a
legelőnyösebb díjszabások és feltételek mellett.

Előleget nyújtunk minden néven nevezendő árua a
legelőcsőbb kamatláb mellett a lehető legmagasabb kvótáig,
valamint elvállaljuk mindenféle termékek és árucikkek **bi-
zományilag való eladását** a legmérsékeltebb jutalék
mellett.

Elvállaljuk mindenféle árunak **fuvarozását, ki- és
berakását, kezelését** és a szállítmányozási üzlettel járó
minden teendő végzését a legmérsékeltebb tételek mellett.

Felhívjuk a közönség figyelmét **szesz-szabadraktá-
runkra,** valamint ujonnan létesített **áruosztályunkra,**
s kivánatra bárkinek megküldjük raktári szabályzatunkat és
díjszabásunkat.

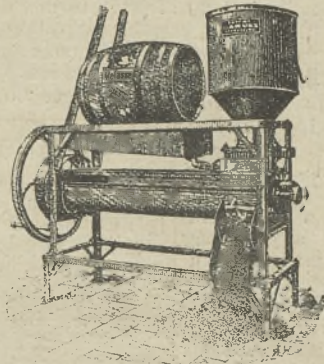
Készséggel szolgálunk a legmérsékeltebb speciális aján-
latokkal kérdezősködés esetére.

Minden küldemény a

Dévai Hitelbank Részvénytársaság Raktárházai

címre küldendő.

Dévai Hitelbank Részvénytársaság Igazgatósága.

Ne vegyünk MELASSE-keverékeket!

Az egyedül megbízható erőtakarmany az, melyet
a gazda maga állít elő! Ajánljuk a szabadalma-
zott, automatikusan adagoló, tetszőleges mennyi-
ségben pontosan keverő „Agrikultura“ me-
lasse-erőtakarmany készítő gépeinket
kézi vagy hajtóerőre berendezve! 3-4 waggou
áru előállításánál a gép ára már megtérül. Mo-
lasse, szárított répaszelet, korpatélék, mindenféle
műtrágyák, „Agrikultura“ org. trágya, enyvtelen
csontliszt stb. árusítása.

„Agrikultura“ mezőgazdákot ellátó részv.-társ.
Iroda és mintatelep: Budapest, V., Zoltán-utca 12.
Sürgőnyezim: Oxigen. Telefon: 99-43.

Sertés-eladások és vételek

legjobban és leg-
pontosabban eszkö-
zöltetnek, sovány,
ugy hizott állapot-
ban **URL REZSŐ**
sertésbizományos-
nál, Budapest, VIII.,
Népszínház-u. 22.
(Polgári serfőzde

bérpalota). — Telefon: 97-05 Interurbán. — Felvilágosítással készséggel szolgál.

Birtokbérbeadási hirdetés.

Méltóságos gróf Erdődy Sándor es. és
kir. kamarás ur megbízásából közhírré teszem,
hogy a Jánosházai uradalomhoz tartozó, Vas-
vármegye területén, Hosszuperesztég község
határában fekvő, mintegy 1004 magyar holdat
tevő

Tacsikándi gazdaság

1909. évi május hó 1-től kezdődőleg
tizenkét egymásután következő évre
bérbeadatik.

A bérletre vonatkozó feltételek alulirt
jóságigazgatónál és Tacsikándon Recska Ernő
kasznárnál megtekinthetők.

Írásbeli ajánlatok **f. é. december hó
31-ig** bezárólag alulirt jóságigazgatóhoz
adandók be.

Bérbeadó fentartja magának azon jogot,
hogy a beérkezett ajánlatok között — tekintet
nélkül a felajánlott haszonbérre — szabadon
választhat.

Közvetítők kizáratnak és nem díjaztatnak.
Ság, Vasm., 1908. november 2-án.

Remete Dénes,
jóságigazgató.

WEISER J. C.

gazdasági gépgyár és vasöntőde Nagy-Kanizsán.
Malomépitészet. Teljes szivattyuművek.

AJÁNlja:

Szabad. rendszerű „Egyetlen“ magyar lenvető-
gépét 27-43 sorral. Szab. „Zala-Drill“ sorvető-
gépét. Különleges kukoriczavetőgépeket. Min-
dennemű gazdasági gépet elsőrangú kivitelben.
Szecska-, répavágó- és ekekéseket minta szerint. — Öntvényeket nagyban.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

KIS HIRDETŐ

Kis hirdetések ára: **minden egyes szó 4 fillér**, csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be.

ZSÁK PONYVA KÖTÉL
POLLAK SÁMUEL SZEGED

Alkalmazást keresők.

Irnoki,

vagy irodagyakornoki állást keres kezdőfizetéssel egy két éves gazdasági tantolyamot végzett nőtlen, jó írásu egyén. Cím a kiadóhivatalban 1098. szám alatt.

Ispáni

állást keres kisebb gazdaságban gazdasági tanintézetet végzett, 16 évi gyakorlattal bíró, nőtlen, protestáns vallású, szerény igényű gazdasz, hol szorgalma, erélye és becsületessége tolytán jó-vőjét megállapíthatná. Jármas a szeszgyár-ásban, dohánytermelésben, cukorrépa-termelésben, hizlalásban, mészkohomok tégla-gyártásban, tehenészetben és az egyszerű számvitelben. Beszél magyarul és tótul. Bővebb információt nyújt Kriek Aladár ur urad. felügyelő Léva, Szilassy Zoltán ur orsz. képviselő Epest, Köztelek, Gróf Sándor intéző ur Nógrád-Ecseden. Megkeresések 1120. sz. alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

37 éves

okleveles állatorvos és gazdasági tanintézetet végzett gazda, ki az állattenyésztés és tejjgazdaság terén kiváló jártassággal, valamint az összes gazdasági teendőiben megfélelő gyakorlattal bír, nagyobb uradalomban megfélelő állást keres. Nagyobb gazdaság perzentuális kezelését is elvállalja. Cím a kiadóhivatalban 1131. sz. alatt.

Szülő-

és pinczekezelői állást keres egy 2 éves vinczellér-iskolát és pinczemeszteri tanfolyamot végzett intelligens egyén; több nyelven beszél, mezőgazdaságban is volt már alkalmazva. Az állást január 1-én foglalhatja el. Cím a kiadóhivatalban 1132. szám alatt.

Ispáni,

vagy ehhez hasonló állást keres szerény igényű, földmives iskolát végzett, gazdaságokban hosszabb kitűnő gyakorlatokkal, mindenben szakavatott, józan, szorgalmas, megbízható, járadást nem ismerő, 28 éves, nő, kiscsaládu, román. kath. vallású egyén; állását újkör elfoglalhatja. Cím a kiadóhivatalban 1133. szám alatt.

Állást keres

gazdasági tanintézetet és kereskedelmi akadémiát végzett, gyakorlattal bíró, 25 éves fiatal ember, aki mérlegképes könyvelő. Cím a kiadóhivatalban 1139. szám alatt.

35 éves,

nős, gyermektelen, elismert gazda, ki földmives iskolai jeles végzettségű bizonyítvánnyal, keszthelyi gazdasági tanintézetből gyakorlati gazdatiszti vizsgával, 17 évi kitűnő gyakorlattal rendelkezik, állást keres. Jármas a gazdaság minden ágában, tejjgazdaság, cukorrépa, cizkor, dohány, stb. termelésben. Jelenleg 1500 holdas gazdaság intézője, de kézelt már 4600 holdast is. Címe: Sipos István intéző, Bárdibükk, Somogy megye.

Gőzeke-gépész

ajánkozik nagy uradalmakba. Fiatal, nős, ügyes, megbízható ember több évi gyakorlattal. Tudakozódók forduljanak a lapok kiadóhivatalához 1143. sz. alatt.

Gazdatiszt,

38 éves, r. kath., családost, 18 évi gyakorlattal, önálló, nyugdíjképes, állást keres. Megkeresések F. M. Kondoros, Békés megye, poste restante kéretnek.

Kolozsvárt

vizsgázott, 41 éves, nős, gyermektelen gazdatiszt, ki földmives, tejjgazdasági, szeszfőzői iskolát végzett, stabil-gépkezelő vizsgát tett, szőlőszeti tanfolyamot hallgatott, úgy kötött mint laza birtokon évtizeden át kitűnően gazdálkodik, gabonaművek, ipar- és kereskedelmi növények termesztése, szőlő, komló, gyümölcsös, erdészet telepítése, tejjgazdaság, állattenyésztés, hizlalás, iroda, pénztár kezelésben gyakorlott, Erdélyben állami telepbirtokokat több évig kezelt s jelenleg 1600 holdas birtok önálló intézője, márcziusra hasonló állást keres. Naszlady István, Nógrádsurány.

Betöltendő állások.

Gazdasági

összes betöltendő állások közül vannak a 8 év óta fennálló és minden harmadnap megjelenő Országos Pályázati Közlönyben. Ingyen mutatványszám. József-körút 38.

Január hó 1-i

belépésre kerestetik nőtlen, hosszabb prakszissal bíró, magyar és német levelezésben és kétfős könyvelésben tökéletesen jártas, mérlegképes számvevő, aki az irodai teendőknél kívül a tehenészetet, magtárt és majort ellenőrizni köteles. Fizetés évi 1000 korona és teljes ellátás. Bizonyítványmásolatokkal felszerelt ajánlatok, melyek vissza nem küldetnek, kéretnek a Jakab-szállási uradalom tisztartóságához, Sárosd.

1000 holdas

gazdaságomba ispánt keresek, ki hosszabb időt töltött beiterjesében kezelt gazdaságban. Fizetés 1000 korona készpénz és megfélelő természetbeni járandóságok, szép lakás és kert. Bizonyítványmásolatokat kérek, melyeket vissza nem küldök. Honig Albert, Bonyhád, Tolna m.

Mérlegképes

gazdasági könyvelő kerestetik az ágostoni béruradalomba. Szerény igényű, nős, fiatal pályázók kéretnek bizonyítványmásolataik beküldésére. Csikvándi Ernő, Ágota pa., u. p. Lepsény.

Keresek

gazdatisztet, ki a kétfős könyvitelben is jártas. Csak kinek már állandó helye volt, küldje ajánlatát fizetési igények megjelölésével: Dobrin Richárd Nagy-fakos pusztá, posta Somogy-szentmiklós, Nagykanizsa mellett.

Gazdasági

irnoki állás töltendő be a szerencsi cukorgyár monoki béruradalmában. A törvényszabta minősítést igazoló okmányok másolatával felszerelt kérvények a „Magyar Cukoripar Részvénytársaság”-hoz, Budapest, Nádor-utca 18. intézendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Őszi szállításra előjegyezhető

Reitter Oszkár

főkapitány

fajbaromfi-gazdaságában Nagy-beckereken fajtiszta teli-vér baromfiak:

hím	tojó
drbja korona	
angol emdeni liba	25.— 25.—
sárga orpington	10.— 8.—
fehér orpington	15.— 10.—
pekingi kacsa	10.— 8.—

Állami nagy aranyérmek. Külföldi és hazai legelső és legnagyobb kitüntetések, győzelmi díjak. Arad, Budapest I., Budapest II., Bécs, Belgrád, Lovin, Nagybecskerek, Nagyvárad, Pozsony, Pécs, Pancsova, Szófia, Szatmár, Szabadka, Temesvár, Veszprém, Zenta.

Pisny Istvannénál, Battonya,

Csanádm., eladásra kerül 100 db bronzpulyka, emdeni liba, olasz x emdeni, pekingi kacsa, sárga és fehér orpington, fehér magyar, kopasznyaku tyúk és ugyszintén Rodejlandi tyúk. Egész óven át szállítók kifutott szállítással Budapestig vágni való baromfi és tojást. Eladó szép tisztá új pehely kilója 12 kor. És 46 darab yorkshirei sovány süldő malacok kilója 1 kor. 60 fillér, hasas v. fias ilyen koczák, választott malacok, süldő magkoczák megegyezés szerint.

Montafouni

etschthali 2-3 éves

bikák

eladók. Maár Zoltán, Alattyán.

16 első díjjal és ezüst éremmel kitüntetett

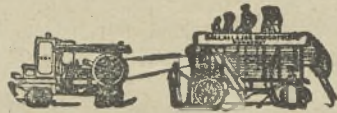
KÁLLAI LAJOS

motorgyárában

Budapest, VI., Gyár-utca 28.

a leghíresebb benzinelocomobil-csépőkészletek kaphatók.

!! Teljes jótállás kitűnő oszplésért !!

Ezen motorokat minden gazda hatósági engedély nélkül maga kezelheti.

Használt gépek becsereeltetnek.

Orosz árak részletre. Árjegyzék ingyen.

Dr. KÁLLAI féle motor-csépőkészletek bizonyítványok tanúsága szerint kitűnő sikerrel működnek az ország minden részében, többek között: Báró Kemény József úrnál Maros-Németi; Zeykfalvi Zeyk Dániel főispán úrnál Nagy-Enyed, stb.

Ezüstnyul.

Fajtiszta, tenyészképes törzsanvág darabonként 15 koronáért azonnali szállításra kaphatók Kerekes Loránd ezüstpajnyul-telepén Borsodharsányban. Tenyészési utasítás ingyen.

Lovak keheessége

(Chronikus köhögése és nehéz lélegzése)

biztos eredménnyel gyógyítható.

Számtalan elismerés bizonyítja Felvilágosítást díjmentesen küld Ripp Arvin, Drezda-A. 786.

Gyümölcsfa-eladás.

Legjobb, nemesített faj-alma és körtefa, erőteljes, dús gyökéretű 3-4 éves, darabja 60 fillér, 2-3 éves darabja 50 fillér, Tököl vasuti állomásra szállítva. 100 drbon felüli vételnél 10% engedmény. Megrendelhető: Csepel-szigeti kertészetnél, Hermina-major, u. p. Tököl.

Istálló-

mennyezetek

tökéletes páramentesítésre,

nedves falak

gyökere szárazzátétele, szab-

KOSMOS" hornyolt aszfaltlemezzel

Kitűnően bevált.

FELVILÁGOSÍTÁST AD:

GREIF ANTAL, mérnök,

Budapest, VIII., Salgótar-utca 10.

(TELEFON) (TELEFON)

Pannonia szálloda

BUDAPEST,

VIII., Rákóczi-ut 7. sz.

a 16-és székfoglaló jelenleg legkényelmesebb berendezett szállodák, legkényelmesebb étkezéssel.

PIEDLER JÁNOS

LENFONÓGYÁRA

KOMÁROM.

Vesz nyers lenkórót szál nyéréshez, valamint kaszált és géppel csépeelt lenszalmáttszés szerinti mennyiségben és illi eredeti (pernau) orosz lenmagot.

Elsőrendű magyarfajú

Erdélyi

járomosökrök,

ugyszintén 1 éves magyarfajú

Erdélyi

ökörborjuk

minden időben nagy választékban kaphatók

ALEXA MIKLÓS-nál

Szamosujvárt.

(Szolnok-Doboka megye.)

Ajánlok buzakorpát 5.85 K bruttó 50 kiló ab baresi állomás, készpénzfizetés mellett. Zsákok 14 napig díjmentesek és bérmentve visszaküldendők. Fuvar-díj Barestól Zákányig és Gyékényesig 100 mm.-ként 53 korona. Hirschmann Sándor Csáktornyán.

MEGJELENT a KODOLÁNYI-féle 1909. évi

GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR

49-ik évfolyama a szokott csinos kiállításban, de az eddiginél sokkal bővebb és változatosabb tartalommal.

Ára: Helyben 2.80 kor. Ajánlott postai szét-küldéssel 3.25 kor. Utánvétellel küldve 3.45 kor.

Megrendelhető a „GAZDASÁGI LAPOK” kiadóhivatalában, Budapest, IV., Múzeum-körút 7. sz.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezel gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	16 kor.
Fél évre	8
Negyed évre	4

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz öszimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos áron fogadtatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnomási jog fentartva.

Kéziratokat a Szerkesztőség nem ad vissza.

Telefon: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. — y.	781
Tárhoza. Udvarhely megyei székelyek tanulmányi kirándulása a Brassó megyei berezasági szászoknál. — Czirmes Bálint	782
A gazdasági érdekképviselet	782
Visszaemlékezések a berlini nemzetközi árpa- és kornélkiállításra. — Dr. Rodiczky Jenő	783
A háztartási oktatás első nemzetközi kongresszusa. — Stegmüller Mária	784
Műtrágyázási kísérletek. — Bászai Elek	785
Díjjal kitüntetett angol farmtervezet	786
Könyvismertetés	786
Szervasmarhatenyésztés. — Németország köz- és mezőgazdasága. — Ormányi János.	787
Kérdések és feleletek	787
Kérdések: Tehenek járványos elvetélese. B. L. — Hizlalva vagy soványan adjam-e el tavasszal tinóimat? K. J. — Aljazó szalmapótlás és vétele. K. J. — Új pinceszében lehet-e bort elhelyezni? U. F. Feleletek: Műraközi csődör. — X. — Sorléshizlalás burgonya-korpa és tengeri darával. Mándi Márton Zsigmond. — Tengeri vagy korpa. P. — Társas daralók. L. — A szárított répaszelet értéke. P. — Hidak pótlása cement átoszekkel. Bálint Miksa.	788
Hírek	788
Apró szakközlemények	789
A borok kénezése. — Mennyi bor termelt 1907-ben.	

SZEMLE.

(Gazdasági állapotok. — Az állattartás krízise. — A szálás- és kereskedelmi takarmányok árviszonya. — Vesztéses teletetés és hizlalás. — Ennek oka a szerb szerződés.)

Vannak az országnak szerencsés vidékei, a hol esők voltak és a vetések zöldelnek, és vannak vidékek, a melyeket szerencsétleneknek mondhatunk, a hol a szárazság oly imminens, hogy a földbe vetett mag még csak meg sem mocszanhat. A gazdák egymást kérdzik. Mit szólni ehhez? Persze, hogy semmit. Ilyenre példa sok évtizedes gyakorlatunkban még elő nem fordult. Benn van a tömérdek értékes mag a földben és ki van téve annak, hogy ott romlik. Esőre semmi kilátás. Egész Európában a szárazság uralkodik. Nappal verőfényes melegek, éjjel a zérus alá huzódó hidegek. Szántani nem lehet. Csak a Fowler gőzeke daczol a föld keménységével; az föltöri, ha még ugar is. Boldogok azok, a kik gőzeke birtokában vannak, mert a földet fölszántva érezhetik neki a télnek és legalább abban bizhatnak, hogy a tavasziak fognak sikerülni, ha már az őszi állapotok oly válságos.

*

A legeltetésnek persze vége van. A jószág-nak be kell vonulni telelőre. De minőre? A gazdák szemekkel mérőskélk törpe takarmánykazlaikat és még törpebb szalmakazlaikat. A tanult gazdák elő veszik Wolf vagy Kellner-tabelláikat és számításokat tesznek, de rémülettel dobják el azokat. Hiszen ha e tabellák szerint kellene az idén etetniök, akkor vagyoniilag tönkre mennek. Minthogy pedig azt az altató szert még nem találták föl, a melyvel a jószágot téli álomra lehetne elteni, uralkodó elv lesz az idén, az életben tartó takarmány mértéke, és igen sok esetben ez is csak vett takarmányok segítségével. A hizlalás, tejtermelés, növendékek intenzív fölnevelése rendkívüli csorbulást fog szenvedni. Csakis az igás állatoknak kell megadni mindent, mert motor nélkül nincs munka.

*

Az állattartó gazdáknak nagy fejtörést okoz az, hogy minő kereskedelmi takarmányokat vegyenek pótláshoz. A kukorica mint kenyérpótló nagyon drága. Pignolettokért már most adnak a vidéken 8 frt körül. Ellenben a korpa 6 frt körül még beszerezhető. Egy métermázsa korpával helyettesíteni lehet 2 mm. közepes szálás takarmányt. Minthogy pedig a szálás takarmányt 4—5 frtéért kínálják, a kiknek van, persze nem azt választják a számító gazdák, hanem inkább a korpát. Az olajpogácsa 8 frt körül kapható; kiegészítő takarmánynak ily áron még akceptálható. A többi egyéb fantasztikus kereskedelmi takarmányok nagyon megfontolt számítást igényelnek.

*

A kérdés csak az, hogy ha már ezeket a surrogátumokat beszerezte a gazda, remélheti-e, hogy áldozatai megtérülnek? Erre nézve idézünk Bauer B. Gyula sertésbizományos körözüvényéből egyes részleteket, — tesszük pedig ezt azért, mert föltötte találók. Halljuk csak!

»Az elmúlt hóban úgy a hizott, mint a soványsertésüzlet jelentékenyen ellanyhult.

A bécsi és ferencvárosi vásárokon óriási nagy, a szükségletet jóval túlhaladó felhajtások voltak és az így beállott tulprodukezió, nemkülönben a zsír és szalonna-árak ellanyhulása a hizottsertés-áraknak 7—8 fillérrel való visszaesését vonta maga után. S mert a készletek még mindig nagyok, árjavulásra — ebben az esztendőben — aligha számíthatunk.

Hasonlóan, sőt jelentékenyebben lanyha a soványsertésüzlet is, mert hizlalóink a felette drága takarmányárak és az erősen visszaesett hizottsertésárak folytán a nyári hizlaláson is

pénzt veszítettek. Ily körülmények közt természetes, hogy hizlalóink nagyon tartózkodók és közülök sokan elállottak a felette nagy kockázattal járó téli hizlalástól.

Lássuk csak, mily árra hizna ki a jelenleg beállított farka, melynek párja 180 kg. és 110 fillér 4% áron lett megvéve. Az ó-tengeridara 19—20 korona ab Kőbánya. Az új-tengeriből készülendő darát 16 koronába kell számítanunk métermázsként. Számítsunk tehát átlag 17 koronát és vegyük azonlegjobb esetet, hogy a farka a téli hizlalás folyama alatt átlag 17% sulyszaporulatot eredményez, a mi ugyan a ritkaságok közé tartozik. Tehát minden egy kiló szaporulat 1 koronába kerül. A számadás a következő eredményre fog vezetni:

180 kg. á 110 fillér = kor. 198.—, ráhizlalunk 200 kg. á 100 fillér = kor. 200.—, pénzkamat, biztosítás, szállásbér, e'etők fizetése, stb. párjára kor. 22.—. (A 4% levonást a szállítási költségre és sulyvesztéségre számított, bár kevés ezek fedezésére.)

Előállítottunk 380 kilót korona 420.— áron, azaz kőbányai uzance szerint (45 kg. és 4% levonásokkal) 131—132 fillérre hizna ki ezen farka, holott ma Kőbányán csak 115—116 fillér mellett értékesíthető.

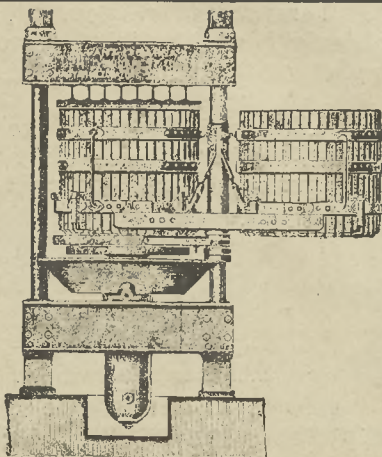
Ha tehát a legjobb minőségű sertéseket állítja be ma a hizlaló s a farkát semmiféle állatbetegség nem fogja érni és kitűnő időjárás lesz a hizlalásra, még akkor is csak azon esetben láthatia viszont a saját pénzét, ha ezen most beállított sertések a tavasszal — mint hizottak — legalább 16—17 fillérrel drágábban lesznek eladhatók, mint a mily árak ma érvényben vannak.

Ezek után azt hiszem, kétség'elen mindenki előtt, miszerint a jelenlegi állapotok egészségtelenek és tarthatatlanok.

A mit Bauer a sertésekről mond, ugyanaz áll a marhára is. Eltartjuk, esetleg hizlaljuk és tavasszal aztán várjuk, hogy vissza-kapjuk-e a befektetett pénzünket. Ez a nagy kérdés?

*

És minthogy ez a nagy kérdés, a gazdák sokkal kényelmesebb módnak tartják az állomány redukezióját. Fort mit Schaden! Mint a tengerész, midőn értékes rakományát a vízbe dobja, hogy hajóját és vele életét megmen'se. És ez az oka annak, hogy a vidéki vásárok tele vannak eladó marhákkal, lovakkal és sovány sertésekkel. Micsoda potom áron kínálják és így is $\frac{3}{4}$ része vissza megy. Olyan tehén, a mely tavaly 300 frt volt, most jó ha 150 frtéért elmegy. Bekötni

Ajánljuk legújabb javított szerkezetű, 2 kosaras „Toldi víznyomású”, továbbá a legnagyobb munkaképességű „Kinizsi” amerikai rendszerű, külön-zéki, folytonosan működő, emeltyűs orsós borsajtóinkat, valamint egyéb szerkezetű borsajtókat, szőlőzuzókat, borszivattyukat és minden egyéb szőlőgazdasági gépeket és cikkeket a legmegbízhatóbb minőségben.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve ingyen küldünk.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

való ökrök és növendék állatok még olcsóbbak, sovány sertések eladhatlanok. De az apró baromfival is így van. Potom áron megy a baromfi, — mert drága levén a buza, nem telik tartásukra, tehát eladják.*

És miért van az, hogy a magyar gazda ilyen fonák helyzetbe került? Megmondhatjuk. A szerb szerződés miatt. Mennyi tömredék milliót kell elveszteni a gazdáknak, csak azért, mert a Szerbiából behozott hus és zsir lenyomja a hízott marha árakat. Ha remény lehetne arra, hogy az osztrák és magyar törvényhozások elvetik az ideiglenesen életbeléptetett szerződést, akkor legalább a tavasszal várható árak regresszálhatnak némileg a gazdákat. Az osztrák törvényhozásban nem lehetetlen, hogy a szerződés érvényét 1909. január 1-én túl meg nem hosszabbítják. A szerbiai bojkott a valószínűséget emeli. A magyar törvényhozás? Arra ne építsünk. De hogyan is építsünk, midőn a magyar agrár-körök politikai tekintetből nem emeltek kifogást a szerb szerződés ellen. Igazán nevetni való lenne, ha nem lenne oly szomorú, hogy érdekkörök előtt előbbre való a politikai tekintet, mint a rájuk bízott érdekek védelme. Az agrár-érdekek képviselőinek nem lenne szabad közüknek lenni a politikához. Az már a törvényhozás dolga. A meddig az agrárius politizál, addig nem agrárius. Csak bitorolja ezt a nevet. De jól is állnak a dolgaink, éppen e miatt!

A gazdasági érdekképviselet.*

El lett odázva a képviselet kérdése. Miért? A tervezők *tulnag* keretek és koncepcziókban dolgoztak és még akkor is, mikor már Pécsen, de az országban is, a hangulat a nagy kamarák, a nagy költség és semmi haszon ellen irányult, az ezme sürgős voltának nem akarták a nagy, de mint a gazdaközönség magatartása mutatja, általános bizalmatlansággal fogadott rapid átmenetet a természetes viszonyokra alapított fejlesztésnek feláldozni. Mi itt az egyetlen lehetséges megoldás.

1. Az, hogy akceptálja a miniszterium, illetve az OMGE a megyei kamara-rendszert. A megyei kamara egy elnökből, alelnökökből, választmányból és kamarai tagokból állna, a melynek nem egy *»ügyvezető igazgatója«* volna nagy segédapparátussal, mint a tervezet kon-

* Ezen figyelemre méltó cikket egyik nagynevű agrárius nagybirtokosunk írta. Nézetei egészségesek, okosak és mi mindenben osztjuk. Szerk.

temptálja, hanem egy titkára, még pedig a gazdasági egyesület titkára (mert a kamarai titkárnak gazdasági egyesületi titkári kvalifikációval kellene bírni s jogosítva volna ugy a gazdasági előadó, mint a gazdasági egyesület titkárságát is viselni). Helyisége a megyeháznak azon helyiségei, melyeket eddig már a megye a gazdasági egyesület rendelkezésére bocsátott.

Felette állna az országos kamara teljesen, az egészben jól bevált, Gazdasági Egyesület Országos Szövetségének alig egy pár részletben módosítandó szervezettel, szinte mint jelenleg ügyvezető t. titkárral az OMGE helyiségében. Hisz ezt alapítói és tagjai úgy is, mint az érdekképviseletet kontempláltak.

A községi gazdatestület állna: a) a minden 1000 kat. hold után a kamarába küldendő tagokból, a kik egyszersmind járásonkint a *járás* gazdatestületet alakítanak a járáások székhelyén.

A közgyűlésen mindenesetre, a községi testületben kívánatos volna, hogy a mostani megyei és községi szervezetben éppen a nemzeti-ségi tendenciák ellensúlyozására, a tagok egyharmadrésze a legtöbb adót fizető birtokosok, bérlők és a gazdatisztekkel álljon. A községi szervezetben azonban meghagyandó volna a kisgazdák jelen szervezete és itt a virilista intézmény csak azokra az ügyekre volna kiterjesztendő, melyek az összes birtokosságot érdeklik, a kisbirtokosságot érdeklő ügyekben a virilistáknak (birtokosok gazdatiszteknek), csak tanácskozási joguk lenne. Ez a bizalmatlanságot is megakadályozná és az együttműködést is megkönnyítené.

Ez a szervezet 1. megfelelne az *élet* és a praxis követelményeinek.

Nem állítana fel kísérleti állomásokat, földmives-iskolákat (mert ez a földmívelési miniszter dolga, azért fizetjük az állami adót), de ellenőrizhetné azokat a területén. Megvolna a kontaktus a megyével, járással, községgel, gyors érintkezés a központtal és kormányval. Hogy lapot sem tartana, ez sem volna nagy baj. Ugyis jó lapot csak országos alapon lehet fenntartani, ezektől az elforgácsolással, a szellemi, anyagi erőt elvonni kár volna. A megyei érdekre pedig sokkal jobb, ha a helyi érdekek lapok szolgálnak a kamarai élet és a megyei gazdasági érdekek tárgyalására, hisz éppen ezzel vonjuk el őket a pletykától, személyeskedésektől s adjuk nekik a reális tartalmat.

Hogy a kisebb megyéket úgy, a hogy ők akarják, egy megyecsoportha foglaljunk össze, ezt a megyei rendszer nem zárja ki, de ez ne le-

gven kényszer, hanem önkéntes egyesülés. Ép úgy meg kell adni a megyei kamaráknak is azt a lehető éget, hogy ha érdekük úgy kívánja, egyik vagy másik szomszéd megyével később egy kamarává alakuljanak.

A fő előnye ezen egyszerű kamarai rendszernek pedig az, hogy olyan csekély anyagi áldozatokat igényel, hogy a kisbirtokosság részéről nem vonná magára a pótdó odiumát. De másrészt biztosítaná a megyei kamarának a megélhetési minimumát is. Hogy jelenleg milyen csekély eszközök jutnak az egyesületi alapon álló szervezeteknek, ezt mutatják a szövetséghez érkező tagdíjelengedési kérelmek is.

A mi a gazdasági egyesületeket illeti, ezen rendszer mellett a kamara és egyesületek közt az összhang is legjobban meg volna óva. Nem volnának az országban sem degradált vármegyék (székhelynélküliek), sem degradált egyesületek, kik esetleg a kerületi rendszer behozatala mellett, még a titkárukat se tudnák fizetni.

De ez a rendszer adná annak a sokat vitatott kérdésnek a legsimább megoldását is, hogy megmaradjanak-e a gazdasági egyesületek vagy nem.

Mert éppen mivel a megyei kamara ugyszólván minimális költségekkel volna felállítható s a többköltség elsősorban azáltal van fedezve, hogy az eddig egyletbe nem lépett birtokterületek a gazdasági érdekképviseletre kötelesek hozzájárulni, lehetővé tenné azt, hogy nagyobb, vagyonosabb megyékben a kamara mellett, a gazdasági egyesület is megmaradhatna, mert a kamarai többköltségek nem volnának jelentékenyek, vagy pedig azt, hogy gyengébb megyékben, hol az anyagi erő két testületre nincs meg, az átmenet az *egy* életképes testületre simán történnék, a személyek elnök, alelnökök, választmány s a fő, a titkár, ugyanazok maradnának, a mi óriási előny. Meddig tartana, míg egy kerületi kamara felállításánál az elnök és titkár csak tájékozhatná is magát.

Igaz, hogy az ideál igenis az volna, a mit a tervezők gondolnak *nagy*, erős és nagy anyagi erővel rendelkező gazdasági testületek. De először is, mink szegény állam vagyunk, nekünk csak a legszükségesebbre is, például vidéki operaeladásokra is alig tenk 300.000 K, az operára is csak 800.000 K jut évenként. Kulturpalotákra is kell pénz, londoni és velenzei kiállításokra is kell vagy fél millió (hazem tátrai obszerváriumra már nincs pénz). Így hát bizony alig várhatjuk, hogy a gazda-

TÁRCZA.

Udvarhe'ly megyei székelyek tanulmányi kirándulása a Brassó megyei barezasági szászoknál.

Írta: Czirmes Bálint, kir. gazdasági szaktanár.

III/b.

A virágzó állattenyésztés és így a nép jólétét előmozdító minta legelőn keresztül haladva, elértünk Feketehalomba, a község bejáratánál Leonhard János evang. lelkész, gazdaköri elnök és Groósz András falusi bíróval élén, nagy gazdacsoport várta a székely vendégeket. A kölcsönös üdvözlő beszédek elhangzása után, nyomban megkezdtek a munkát — a tanulmányozást.

A négy és fél ezer lakót számláló falunak 8 millió korona köztvagyon van, ezt a rengeteg tőkét okos erdőgazdálkodásával teremtette. A széles szabályos utczasorok, modern épületek, szép üzletek és ipartelepek, a villany-

világítás és vízvezeték berendezése inkább emlékeztet egy jóléttől duzzadó városra, mint falura.

Első utunk a községi apaállatok istállójába vezetett. A falunak 16 drb pinzgaui bikája, 6 drb bivaly bikája, 10 drb yorkshirei kanja és 6 drb csődőre van ebben a palotában elhelyezve. A vízvezetékkel és villanyvilágítással is felszerelt istálló oly pazar berendezésű, hogy annak láttára egyik előkelő emberünk kiszaladt az istállóból és azt mondta: »a föld alá buvok szégyenembe, hogy mennyire elvagyunk maradva ezektől a szászoktól.«

A nagy vagyont érő remek szép apaállatok évi tartása 9—10 ezer koronával terheli a nevezetes község büdzséjét. A feketehalomi szász gazdák állatállománya meghaladja a 4000 darabot.

Élénk feltűnést keltett egy óriási termetű, 7 éves, 180 cm. magas, 4000 korona vételáru, importált pinzgau csődőr és annak keresztezéséből származott utódai.

Megbámultuk Ohesz Pál száz gazda 2 drb pinzgau kanczáját is, a melyeket 2400 koro-

náit vásárolt, a melyek mellett 4 hónapos szép fejlődésű, szopó csikókat is láttunk. A tulajdonos szász gazda, ezen nyugati nehézlovak munkabírásával a legnagyobb mértékben meg van elégedve és állítása szerint jó uton 30 mm. terhet, vagy a 40 cm. mélyen dolgozó Sack-ekét vígan vontatják.

Láttunk még ezen pinzgaui mén és Noniusz meg lipiczai fajta kanczák párosodásából származott több keresztezett utódot is, a melyeknek fejlődésével és haszon képességével a szász gazdák teljesen meg vannak elégedve. Ezen ténykörülmények tehát élénken megczafolják egyes »szakírók« azon állításait, hogy a meleg- és hidegvérű lovak keresztezéséből származó csikók nem fognak bevélni.

A múlt évben a tolnamegyei hőgyészi uradalomban szintén láttam nyugati és keleti vér párosodásából származott igás lovakat, a melyeknek gazdasági használhatóságáról nagy elismeréssel nyilatkozott az uradalom tisztviselője.

Azok tehát, a kik a drágább és kevesebb munkabírású igás ökrök társáról át akarnak

Szivattyúk és Mérlegek

Különlegességi gyár:

GARVENSWERKE

Központi igazgatás:

Bécs, II., Handelsqual No. 130.

Városi mintaraktár: Garwens W.

Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

sági testületekre az állam többet költhessen. Azt az indítványomat, hogy az összes föld- és gazda-hitellel foglalkozó pénzügyi intézetek és mezőgazdasági gyárak (cukorgyárak, szeszgyárak) is járuljanak a kamarai költségekhez (hisz ma már a bankok és takarékpénztárak, a földesurak s nem mink), azt annak idejében nem akzeptálták. Így hát az egyetlen út az érdekképviselőt megteremtésére, a közepet, a megyei rendszer. Erre igenis szükség van, ez igazán országos képviselője lesz a földnek, meg lesz a kapocs a néppel és a fejlődés elaszticitása gyorsan létesíthető. Végzetleges hiba volna, ha az érdekképviselőt, melynek sürgős-ségét sokan épen a kerületi rendszer elleni ellenszenvből nem méltatják, létre nem jönne. Bizunk a miniszteriumban és az összehívandó értekezletben, hogy a tervezetet, a megyei rendszerre módosítva, életképessé fogja tenni.

Visszaemlékezések a berlini nemzetközi árpa- és komlókiállításra.*

II.

Nyitra vármegye, nem hiába, hogy a magyar sörárpatermesztésnek ősi fészke, Berlinben is kitett magáért. A versenyben 44 sörárpamintával vett részt és azonkívül a Nyitrai Gazdasági Egyesület ügyvivő alelnöke, Mezey Gyula királyi tanácsos ur, egy nagyon instructív (200 mintás) árgyűjteményt állított össze, melyből az érdeklődő tájékozást nyerhetett, nemcsak arról, hogy mily fajtaakat természetesen a vármegyében, hanem arról is, hogy ott nemcsak a nagybirtokosok, mint báró Springer Gusztáv, báró Stummer Ágost, gróf Károlyi Lajos uradalmában szerezhető be kiváló sörárpa, 20.000, 16.000, 13.000, illetve 12.000 q mennyiségekben, hanem a 20—50 q-t természetű kiscgazdák kezén is található kiváló minőségű sörárpa. Ezen szép gyűjtemény kiegészítést nyert egy nagyméretű gyönyörű térképpel, mely minden szemlélő figyelmét lekötötte és Herzmánszky Antal titkár által szerkesztett albummal, a mely a termelő hely, fajta, évi termés, illetve eladható mennyiségekről nyújtott tájékozást. Ezen tanulságos gyűjteménynek, melyet az áldozatkész egyesület a berlini Hochschule muzeumának ajándékozott, dr. Wittmack titkos kormánytanácsos igen jó helyet jelölt ki a muzeumban.

Hogy mily győztesen került ki Nyitra vármegye a versenyből, azt nem csak az bizonyítja, hogy három I., négy II., tíz III. díjat nyert,

* Múlt számunkban megjelent hasonló cikkben tévedésből »honti« sörárpa helyett »huszti« szedtetett. Szerk.

térni a több munkát végző, gyorsabb mozgású és több évig használható hidegvérű nehézló tenyésztésre, okosan járnak el és minden habozás nélkül tehetik. Ezen állításom mellett bizonyít az algyógyi állami földmives iskola lótenyésztése is, a hol 15 év óta a muraközi és angolvérű lovak keresztesztéséből, okszerű tenyészéssel, gazdasági célokra igen alkalmas loányagra tettek szert.

Feketehalomban is tanulmányunk tárgyává tettük több száz kiscgazda majori berendezését. Ezeknél is a vagyoni jólétnek, gazdasági izmosodásnak, okszerű építkezésnek, felszerelésnek és berendezésnek ugyanazon nyomával találkozunk, mint a holtövényieknél, fölülmulva ez utóbbiakat abban, hogy minden lakás és istállóban vízvezetékét és villanyvilágítást találtunk.

Megismerkedtünk olyan kiscgazdákkal is, a kik együt'al iparral is foglalkoznak. Mikor a gazdaságban elfoglaltságuk nincsen, oda áll a gyalupad mellé, vagy kőmives kalapácsot fog a kezébe és ily módon gyarapítja apától

hanem figyelembe veendő még az is, hogy az érme korlátolt számára való tekintettel a második díjak nyertesit csak egy paraszthajszál választja el az az arany érmet elnyertektől, a kik névszerint Schwitzer Simon (Galgóc és Üzbek), gróf Forgách Károly (Ghymes) és Blum Sándor (Felső-Vásárd) egyforma (54) értékszámot nyertek, de proteintartalmuk sem igen tért el egymástól, mert a gróf Forgách-féle árpa 10.31, a Schwitzer-féle 10.40 % proteint mutatott, tehát még 5 értékszámmal javukra irandó, míg Blum javára is (10.82 százalékkal) még 4 értékszám esik. Kiválók voltak a II. díjban részesült báró Stummer-féle tavarnoki, Rosenthal Ignác-féle kavarezi hanna-árpák, 53 értékszámmal, továbbá a Czobor Béla pusztasarló-kajszi és Weisz Zsigacsaakürti hanna-árpái 52 értékszámmal, a melyek tehát a 4., 5. és 6. termelő körzetekben első díjban részesült árpákat felülmúlták.

Pozsony vármegye tekintettel arra, hogy innen csak 32 minta küldetett be a versenyre, szintén igen szép eredményt ért el, mert hiszen a bemutatott mintáknak 42%-a lett díjazva, részesített két I., három II. és nyolcz III. díjban. Weisz Árimin bélaházai hanna-árpája, ugyszintén Klein Miksa bresztoványi hanna-árpája 56 értékegység alapján nyerték el az I-ső díjat. Megemlítendő azonban, hogy Weisz 60-ra vihette volna fel értékszámait, ha törött szemekre nem vont volna le neki a bíráló bizottság 4 értékszámot. A kiscbresztoványi árpara nézve megjegyzendő hogy proteintartalma 11.06 % volt. A II. díjat nyertek közül Pollák Gyula hodi hanna-árpája 54, a diószegi cukorgyár részvénytársaság hanna-árpái 53—53 értékszámot nyertek, mi mellett megjegyzendő, hogy az elecskai terméknél megsértett magszemekre 4 értékszámot vont le neki a zsüri.

A harmadik termőterületből, mely Bars, Hont és Nógrád megyéket foglalta magában egy I., négy II. és négy III. díj íteltetett oda; az első Emődi Vilmos és testvéreinek Szécsényben, 55 értékszám alapján. A Gróf Zichy-féle senioratus Bélyben, minőségre tekintettel a Emődi-félet meghaladta, de tört szemekre 4 értékszám levonván, 54 értékszámval második helyre jutott. Második díjakat nyert még (cukorpusztai chevalier-árpával) 54 értékszámval a Zichy senioratus és Schoeller Pál gyengepusztai árpa (53 értékszámval).

A negyedik régióban szintén csak egy I. díj jutott a kiállítóknak, névszerint Schuch Gyula hangácsi termelőnek, 49 értékszám alapján, szénamáli tanyai hanna-árpájáért. Itt Diószeghy Zoltán sajókazai árpa 49 értékszám-

mal második helyre jutott, dacára annak, hogy héjfinomságra nézve az előbb nevezett árpát meghaladta, csak színre és tisztaságra nézve volt egy értékszámval kevesebbje. Bernolák Károly eszkárosi és Kohn Gábor keresztspüspöki hanna-árpái 45—45 értékszámval szintén még II. díjat nyertek, megjegyezvén, hogy a Kohn árpájánál sértett szemekért 2 értékszámot vontak le.

Az ötödik termelő területben Borhy György nyerte el a pálmát, cseh árpáért kapván egy I., Hofbräu-árpájáért egy II. és hanna-árpájáért egy III. díjat. A Borhy I. díjat nagyon megközelítette, a Wolf Bernát pusztacsókási hanna-árpájának minősége, mely csak a színre és héjfinomságra volt valamivel alárendeltebb és 2 értékszám hiján II. díjat nyert. Heves megye különben más irányban is kitett magáért, mert pl. Mocsáry Lajos andornaki hanna-árpájának csak az volt hátrányára, hogy törött szemekért levonást szenvedett s így mint báró Podmaniczky tati hanna-árpájának 39 értékszámval III. díjjal kellett beérnie.

A hatodik dunántúli termelőterületből bemutatott árpáknak két I., hat II. és tíz III. díj jutott osztályrészül, még pedig I. díj 51 értékszámval, özvegy gróf Széchenyi Imréné somogyvári goldjuvel árpájának 51 értékszám alapján, és Sugár Sándor csornai hanna-árpájának 52 értékszámval. A 49 értékszámot nyert gróf Hunyady József kéthelyi hanna-árpájának, valamint a keczöli és pordányi bérnökség rábapordányi hanna-árpájának 49 értékszám alapján azonban csak második díj jutott. Egyed Artur emmamajori hanna-árpája 48 értékszám, gróf Wimpffen Siegfried ercsi hanna-árpája 47, Eszterházy Miklós herceg esterházi, valamint Ehrenfeld Jakab fülesi hanna-árpái 46—46 értékszámok alapján szintén II. díjat nyertek, megjegyezvén, hogy az eszterházi árpánál törött szemekre 2 % jutott levonásba.

A bemutatott árpák összképe tekintettel az idei éppenséggel nem kedvező évjáratra egészen kielégítő volt. A jury egy esetben sem kifogásolt kinövést, vagy rossz szagot, ellenben a díjazott árpáknál 23 esetben tört vagy sérült szemeket, konstatált jelül, hogy gazdáink annyi intelem dacára nem tudnak leszokni a cséplésnél az árpaszem tulságos kopasztásáról.

A pozsonyi és borsodi gazdasági egyesületek idei sörárpavásáraikon áruba bocsátott árpákból bemutatnak 117, illetve 50 mintából álló kollekcziókat, melyekre annyi megjegyzendő, hogy kevesebb több lett volna, mert különösen a Miskolcra küldött árpáknak egy ré-

örökölt vagyonát és teszi könnyebbé családja megélhetését.

Igy-igy, székegy véreim! Ne arról legyünk nevezetesek, hogy minden utcában 4—5 lármás pálinkás koresma pusztítsa testünket, lelkünket és vagyonunkat, hanem találjunk kedves szórakozást, a szívet-lelket nemesítő s a zsebet hízoló örökös munkában.

Az általunk bejárt vagyonos szász falukban alig láttunk 1—2 vendéglőt és az is üres volt, mert a szász nép nem a koresmában keresi az időtöltést, hanem az ekeszarva vagy a pöröly mellett!

Dolgozzunk és újra dolgozzunk, mert csak így leszünk képesek leküzdeni a közös ellenséget, az élet nehézségeit. Csakis az állandó munka, az örökös hasznos foglalkozás szemelőtt tartásával tarthatjuk meg családunkat, vagyonunkat és országunkat, a melyet drága örökség gyanánt, hős apáink nekünk megszerettek.

Feketealmi kirándulásunk is egy nagy szabású és igen tudományos gépkiallitással fejezzük be. Akárhány vidéki kiállításon kevesebb

gazdasági gép és motor van bemutatva, mint a hányat a mi tiszteletünkre és okulásunkra, az ottani szászgazdák kiállítottak.

Feketehalom utcaján 42 drb betonból épült 10—14 méteres itatóvályuba csörgedez a vízvezeteki kristálytisza havasi források vize.

Hiányos volna feljegyzésem, ha kihagynám, hogy minden szászfaluban 2—3 szekérhid mérleg áll a gazdaközönség rendelkezésére. A szemünkkel láttuk, hogy a mezőről hazajövő rakott szekerek egyenesen a mérlegre hajtották s a szász gazda a noteszébe jegyezte a mérési eredményt.

Ezeket látva pirul arcunk, mikor látjuk, hogy a mi piacainkon, még ma is a régi vékával vagy kupával méri a gabonát, a zöltséget stb. megkárosítására vagy a termelőnek vagy a fogyasztónak. Igazán ideje volna már, hogy a mi falvainkat is felszereljük alkalmas mérlegekkel s a népet megtanítsuk a sulymértékek használatára, hiszen előrehaladott vidéken még a tűzfát is sulyszerint adják és veszik.

(Folytatjuk.)

Olcsó árak!	Ganz és Társa, Hofherr és Schrantz felsőmagyarországi vezérképviselői.		Pontos kiszolgálás!
	<p>! Takarmány kamra berendezések járgány-, gőz- és motorhajtásra; szecskavágók, répvágók, darálók, stb. ! • Gözekealkatrészek, gözekevasak, kormányok, acél- és fém-alkatrészek, gözeke-sodronykötelek. ! • Kazánkovács munkák, új tűzszekrények. Malomberendezések. Diesel-, szivógáz-, benzin-motorok. !</p>		
	! SZILÁGYI ÉS DISKANT GÉPGYÁRA, MISKOLCZ. !		

szét a legjobb akarattal sem lehetett sörár-pákul bemutatni.

Ezt a szépséghibát azonban eltakarták a földművelésügyi miniszteriumban az illető vásárok lefolyásáról készített gyönyörű grafikonok és a kapcsolatosan bemutatott statutu-mok és üzletszabályzatok. Egyáltalában a föld-művelésügyi miniszterium éppen oly szép kiál-lítású, mint tanulságos grafikonjai nagyon le-kötötték a látogatók figyelmét, köztük a po-rosz földművelési és pénzügyi minisztert és több államtitkárt. A nálunk jól ismert dr Thiel miniszteri igazgató ő nagyméltósága egy dél-előttjét arra használta fel, hogy kalauzoláson mellett a magyar kiállítást behatóan tanul-mányozza, mely alkalommal nagyon előnyös nyilatkozatot tett a magyaroknak az árpater-melésre vonatkozó tudományos működéséről is.

Általában örömmel kell konstatálni, hogy nemcsak ő, hanem a német és osztrák szak-emberek szintén igen lekötöztető módon nyilat-koztak a látottakról; jeléül hogy nagy hiba lett volna, ha pusztán sörárpánk bemutatá-sára szoritkozunk, mint ezt eleintén kontem-plálták.

Nagy hálára kötelezte ezért Darányi Ignác földművelésügyi miniszter ur a gazdaközönsé- get, hogy egyes tudományos intézményeik részvételét nemcsak elrendelte, hanem a nála megszokott munificentiával lehetővé tette, hogy az ide vonatkozó működést oly szép köntösben lehetett bemutatni, amely a külföldieknél osz- tatlan tetszést aratott. Mert hiába prédikálják, hogy jó bornak nem kell ezégér, a külső csin és izléses elrendezés most sem volt kárára a komoly törekves érvényesülésnek. Cserhádi Sándor, a magyaróvári növénytermelési kísér- leti állomás főnöke méltó megelégedéssel te- kinthet vissza az állomás tevékenységét oly szépen illusztrált kiállítására, melyre egy rö- vid újságcikk keretében, sajnosan ki nem ter- jeshkedhetem. Dr. Dégen Árpád budapesti magvizsgáló állomás főnökének kiállításáról is sok elismerő szó esett, különösen sokat néztek a magyar árpák utóérése és csirázási képességére vonatkozó nagy grafikonját és az intézet a csirá- zási szobájának belső berendezését, feltünt- tett fényképeket, valamint a magvak mérésére szolgáló készüléket. Sajnos, hogy a magyar árpa csirázására vonatkozó tanulmánya nem volt, mint eleintén tervezték, német fordítá- sban a külföldi nagyközönség elé bocsátható.

Nagyon ügyes gondolat volt az állomástól, hogy a magyar árpagyöngy-ipar különböző termékeit és magyar malmok őrlési hulladé- kait egy 37 mintából álló instruktív gyűjte- ményben mutatta be.

Remélhetőleg úgy a szellemi munkásság, mely ezen kiállításunkra fordított, mint az érte hozott anyagi áldozatok nem fognak kárba veszni, mert a mi sörárpatermelésünk jelentő- ségét, mely eddigelő még szakemberek részéről is, kellő tájékozottság híján kicsinyeltetett, igen előnyösen domborította ki a nagy külföld előtt.

Dr. Rodiczky Jenő.

A háztartási oktatás első nemzetközi kongresszusa.

Szeptember 29—30-án tartották meg Fribourghban a háztartási oktatás első nemzet- közi kongresszusát, melyen 680 egyén vett részt, mi legjobban bizonyítja ezen oktatás fontosságát és a tökéletesítésére irányuló munka időszerűségét.

A kormányok kiváló szakemberek által kép- viseltették magukat, kik a nőnevelés ezen ágának uttörőivel együtt, fáradhatatlanul dol- goztak a kongresszus ülésein, a háztartási ok- tatás legfontosabb kérdéseinek megvitatásán.

M. Python, az államtanács elnöke és a kon- gresszus diszelnöke nyitotta meg az üléseket, hangsúlyozva, hogy a háztartási oktatás az emberiség sorsának javítására törekszik és ezért felette fontos.

A kongresszus elnöke francia szellemessé- gől szípkázó beszédben ismertette a háztar- tási oktatás fejlődését az idők folyamán a rómaiaknál, Franciaországban, Németország- ban és Svájcban. Végre ismerteti, hogy mit tett Fribourg kanton a leányok gyakorlati neve- léséért néhány év óta.

A kongresszus legidősebb tagja, a 85 éves Frau Professor Stocker, ki büszkén ismerteti a Svájcban 35 év óta folyó mozgalmat a leányok hivatásának megfelelő nevelésért és boldogan üdvözi a kongresszust, mint azon eszmének diadalát, melynek élete legnagyobb részét szentelte.

A megnyitó beszédek után a beküldött ér- tekezletek megvitatása következett, melyek 780 oldalas kötetben jelentek meg.

Első tárgy a háztartási oktatás jelenlegi állapotának ismertetése a különböző országok- ban. Egymásután halljuk Németország, Baden nagyhercegség, Bajorország, Magyarország, Ausztria, Csehország, Belgium, Francia- ország, Hollandia, Norvég- és Svédország, Svájc háztartási oktatásáról szóló értekezle- tek jellegzetes pontjait.

Érdekes, hogy az összes országokban annyira óhajtott kötelező háztartási oktatás, eddig csak Baden nagyhercegségben és Magyarországon van életbe léptetve az ismétlő iskolákban.

A második ülés tárgya szeptember 29-én délután, a háztartási iskolák tanerőinek kép- zése és háztartási szaktanítónő, képző-intéze- tek szervezése. Ezen kérdés, mint a megvita- tott tárgyak legfontosabbika, a legnagyobb alapossgal és szakavatottsággal tárgyalta- tott, bár az idő rövidnek bizonyult.

Mint határozatot mondja ki a kongresszus, hogy:

A) 1. A háztartási iskola tanítónője csak oly egyén lehet, ki pedagógiai képzettséggel bír, tehát legalább is elemi iskolai tanítónői képe- sítéssel kezdi meg szaktanulmányait;

2. a szaktanítónő képző tanfolyam minimá- lis tartama egy év;

3. a háztartási szaktanítónő képző előadásai a lélektan és pedagógia törvényeinek megfe- leljenek, hogy a leendő tanítónők ezen szellem- től legyenek áthatva;

4. a szaktanítónő képző gyakorlati iskolá- val legyen egybekapcsolva;

5. a különböző országok szükséglete és vi- szonyaik szerint, a szaktanítónő-képző a falusi gazdalkodás ágait többé-kevésbé karolja fel.

A kongresszus óhaja a szaktanítónők tovább- képzése szempontjából, hogy minden ország- ban létesüljenek:

a) szaktanítónő-körök.

Ajánlatos, hogy ezen körök gyűlésein egy szaktanítónő gyakorlati előadást tartson, társ- nőinek ellenőrzése és bírálata mellett;

b) továbbképző szaktanfolyamok, melyekre sorrendben mindben szaktanítónő behívassék. Ezen tanfolyamokat a szaktanítónő-képző tanerői tartásák;

c) szakkönyvtárak alakíttassanak a célból,

hogy a szaktanítónők ezen oktatási ág irodal- mát ismerjék és a háztartási oktatást tárgyaló folyóiratok által ezen tudomány haladásáról tájékozva legyenek.

A kongresszus végre kimondja, hogy a ház- tartási oktatásnak tudományos jelleget adva, ezen pálya részére oly kiváló szellemi képes- séggel bíró fiatal leányokat is sikerül majd megnyerni, kik különben erre a pályára nem lépnének.

B) A mi az oktatás elveit illeti, az anyagot és ennek feldolgozását, a fribourgi kongresszus kimondja, hogy:

a) minden háztartási iskola, akár városi, vagy falusi legyen is, megfeleljen a csoport- tanítás követelményeinek, e mellett a lehető legegyszerűbb maradjon és a mennyire lehet- séges, közeledjen a növendékek nagyrészének családi viszonyaihoz;

b) vándortanfolyamok szervezése kívánatos oly vidékek részére, hol a háztartási oktatás még ismeretlen, vagy nem eléggé becsült, vala- mint szegény községekben, hol megfelelő költ- ség nem áll rendelkezésre.

Ezen vándortanfolyamok egy központból legyenek irányítva, ez a helyes vezetést bizto- sítaná;

c) fel kell kérni a hatóságokat arra, hogy minden építendő új iskolaépületben gondos- kodva legyen a háztartási iskola céljaira alkalmas külön helyiségekről.

I. A tulajdonképeni háztartási oktatás anyaga.

1. Bárminőképen szerzi meg az intézmény a fentartásához szükséges költségeket, a növen- dékek érdeke és a módszertani követelmények különösen a főzés tanításánál, minden más érdek fölé helyezendők.

A háztartási iskola képesítse növendékeit, hogy gyors és gyakorlati módon tudják kiszá- mitani az egyes fogások és az egész étkezés tápértékét és árát.

Nem szabad mellőzni a vegetárius-konyha ismertetését, mert gyakorlati értéke igen nagy, a takarékos köznapi élelmezés szempontjából.

2. A szabás és varrás tanítása, a helyi viselet- tet és egészségügyet vegye figyelembe.

A mértékre készített szabás tanítása a leg- jobb módszer szerint történjék, a szellemi képesség és egyéniség fejlesztésével kapoco- latban.

Arajza háztartási iskolában a szabás-minták rajzolásánál, mint segédeszköz szerepel. Kiege- szítésül a színek összhangzatára, a vonalak szépségére és a diszek izléses alkalmazására vonatkozó tanácsok szolgálnak.

3. A háztartási oktatásban a munka rend- szeres beosztását és a legcsekélyebb teendőben is, pontosságot kell megkövetelni.

4. A háztartási iskolai növendéket a könyv- vitel helyes vezetésére és a gyakorlati életben gyakran előforduló fogalmazványok biztos kiállítására kell képesíteni.

Óhajtható, hogy a falusi leány a gazdasági könyvvitelt is elsajátítsa és azt később, mint családanyja végezze.

II. A háztartási oktatás által különösen felkaro- landó tudományok anyaga.

1. A háztartási oktatásnak a természettan elveit és a természettudományok által elért eredményeket szem előtt kell tartania, de azért a vegytan, természettan és természetrajz nem mint külön tárgyak kezelendők. Ezen tárgyak szükséges elemeit a főzés, egészségügy és a ház- tartásban előforduló munkák közben, alkalmi- lag kell tárgyalni.

Arankamentes
vagy legalább
arankamentesíthető
Kisarankás

LÓHERG

és
LUCERNA

magot

vásárol
a legmagasabb árakon

HALDEK

magnagykereskedése, József főherceg ő cs. és kir. fensége udvari szállítója
Budapest, V., Bálvány-utca 6. szám.

A háztartási szaktanítónő-képzőben ezen tudományok a háztartási teendőkre való alkalmazással oktatók és a növendékektől meg kell kívánni, hogy az általok végzett cselekmény okát kutassák.

2. A gyógyászat és egészségtan elemeit, lélektant, az életműködés és szerveinek ismertetésével kapcsolatban kell nyújtani.

Az egészségtan főképen az edzés és okszerű táplálkozásra vonatkozzék.

Tanítsa meg, hogy mit végezhet mindenki saját otthonában, pénz és idővesztés nélkül.

Különös súlyt helyezzen ezen oktatás az alkoholizmus veszélyeire.

A háztartási szaktanítónő mint első és legfontosabb egészségügyi szabályt figyelje meg növendékeinél, hogy azok jól vegyenek lélegzetet, jól rágjanak, tiszták legyenek.

III. A háztartási oktatást kiegészítő tárgyak anyaga.

1. Még a városi háztartási iskolában is meg kell értetni a növendékekkel a vetemény és virágtenyésztés, gazdasági és erkölcsi hasznát. Ezért minden iskolánál kert is legyen a gazdasági oktatás gyakorlati kivitelére.

2. Gyermekegő tanfolyamok tartása a háztartási iskolával kapcsolatban teljesen okadatolt.

A leány mint leendő anya jobb nevelése szempontjából. Szükséges, hogy a fiatal anya ismerje gyermekének szükségleteit, nem csak egy éves, de gyermekége egész idejében, legalább a hat éves korig.

A háztartási iskola a fiatal leánynyal nem csak a háziasszony és anya hivatását ismeresse meg, de kötelességeit egy is, mint gyermekének első, illetékes erkölcsi nevelője.

C. A háztartási oktatás fontosságát és szociális hatását illetőleg, a háztartási oktatás első nemzetközi kongresszusának óhaja a következő, hogy:

1. a háztartási oktatás képesítse a nőt az alkohol elleni küzdelemre, mely téren működése igen hathatós lehet, és melynek eredménye őt úgy közvetlenül, mint közvetve igen érdekli;

2. a háztartási iskola küzdjön töle telhetőleg a tuberkulózis ellen, és ehhez hasonlóan igyekezzék a gyermek-halandság %-át csökkenteni;

3. a művészet fogalmait, a növendékeket körülvevő tárgyak által kell beléjük oltani. Éreztetni kell velők az egyszerű tárgyak és diszitmények szépségét;

4. meg kell értetni a háztartási iskolát végző fiatal leánynyal, hogy miként befolyásolja akaratlanul is tevékenysége által mint nő, mint anya és háziasszony a szociális tényeket. Értelmét fel kell világosítani, hogy ezekkel számot vethessen;

5. meg kell őt tanítani helyesen vásárolni, vagyis hogy az árucikknek nem csak jó minőségével törődjek, de megértse, hogy mint vevő, mily jótékony befolyást gyakorolhat azon személyekre, kik az árut gyártják vagy eladják;

6. végre a vidéknek özőnlését a városokba is meg lehet akadályozni a háztartási oktatás által, mely alatt komolyan megértethető a

fiatal leánynyal, a gazdaság és háztartással foglalkozó nő hivatásának nemessége és szociális értéke;

7. záradékul kimondja a fribourgi kongresszus, hogy az összes fenti kívánságok eredményképen követelik, a három következő óhaj teljesülését:

a) Hogy a háztartási oktatás célhoz vezessen, a leányoknak *kellő szellemi érettségüknek kell lenniök*;

b) a háztartási oktatást *be kell vezetni a tanítónőképzőbe és minden felsőbb leányiskolába.*

c) A háztartási oktatás értéke és nevelő hatása elismertetvén, világos, hogy a háztartási tudomány *minden nőre nézve szükséges* ennélfogva e tanfolyamot minden leányra nézve lassanként *kötelezővé kell tenni.*

Végso határozatként egy nemzetközi háztartási szakoktatási bizottság szervezését mondja ki a kongresszus Svájc székhelylyel. *Stegmüller Mária.*

Mütrágyázási kísérletek.

Daczára a mai intenzivebb gazdálkodásnak a mütrágyák alkalmazása még mindig igen csekély, annak oka főleg abban rejlik, hogy a mütrágyák tápláló értékük, szárazabb időjárás esetén csak a következő évben kezdenek hatni, azaz a midőn azok a téli nedvesség folytán már teljesen feloldódtak, — igaz, hogy ezen állítás csak a tavaszi vetésekre vonatkozik, csakhogy tekintettel arra a körülményre, miszerint az összes vetéseknek nagyobb felét a tavasziak képezik, és továbbá, hogy sokan az ősziakat tavasszal trágyázzák felül, úgy tehát nagy átlagban egész hátrán a vetésekre vonatkozathatjuk azt.

Ezen fenti állításunkat a gyakorlatból vett példával fogjuk az alábbi sorokban beigazolni. Ugyanis a *Temesvármegyei Gazdasági Egyesület 30 kat. holdnyi huszárréti kísérleti telepén, 5 kat. holdon végzett mütrágyázási kísérleteket a folyó évben, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület növénytermelési szakosztályának felhívására.*

A kísérlet a következő beosztás mellett hajtatott végre.

Vetés: árpa.
I.

3	trágyázatlan	Vetés: zab. II.
	200 kg. szuperfoszfát 2 50 kg. chilisalétrom	4
1	200 kg. chilisalétrom	5
		200 kg. szuperfoszfát

I. tábla tavaszi árpa, a vetőmag a Délmagyarországi Mezőgazdák Szövetkezetétől szálított pedigree- s hanna árpa volt.

Az I. tábla területe 3 kat. hold volt, a talaj humuszos agyag homokkal vegye en. A vetőmag mennyisége 80 kg. volt.

1. parcella 1600 négyszögöl, vetés ideje 1908. évi márczius hó 25., előveteménye takarmányrépa volt, művelés 1907. évi november hóban őszi, mélyszántás 28 cm.-re, 1908. évi márczius hóban vetőszántás és boronálás, ezen parcella utoljára 1905-ben lett istálló-

trágyával trágyázva, mütrágyázva még nem volt. Elszóratott összesen 2 q. szuperfoszfát, az árpa meg vetőgéppel 13 cm.-es sortávolságokban lett vetve. A vetés ápolása kétszeri fogasolásból és hengerezésből állott, sima fahengerrel. Rövidesen az elvetés után ezen parcella a learatásig körülbelül 10—15 mm.-es csapadékon kívül több esőt nem kapott, a miért is azon a vetési csiga annyira elszaporodott, — daczára a barázdákba rakott és hetenként többször felszedett laza szalma esőválnak, — hogy mintegy 600 négyszöglet csaknem teljesen elpusztított.

A mütrágyázás hatása az aratás előtt szemmel egyáltalában nem volt észrevehető, csak annyiban, hogy a rendes időnél egynéhány nappal hamarabb érett meg.

Cséplés után adott I. osztályu termést 11 q 95 kg.-ot, II-od osztályut 41 kg.-ot, összesen 20 keresztből á 18 kévével.

A 2. parcella szintén 1600 négyszögöl, teljesen egyidőben és azonos módon vettett el az 1. parcellával. A 2. parcellának előveteménye koránérő bánáti tengeri volt. Erre a parcellára összesen 200 kg. szuperfoszfát és 50 kg. chilisalétrom szóratott el, bár a vetési csiga itt is okozott jelentékenyebb károkat, azonban az előbbinél valamivel kevesebbet. A termés I. osztályu 12 q, II-od osztályu 42.5 kg. volt, összesen 20 keresztből á 18 kévével.

A 3. parcella trágyázatlan volt, a művelése, vetése stb. azonban az 1. és 2. parcellával teljesen megegyezett és szintén 1600 négyszögöl nagy volt. Ezen parcellán termelt I. osztályu 10 q 71 kg., II-od osztályu 47 kg., összesen 20 keresztből á 18 kévével.

A II. táblán a zab kísérlet hajtatott végre.

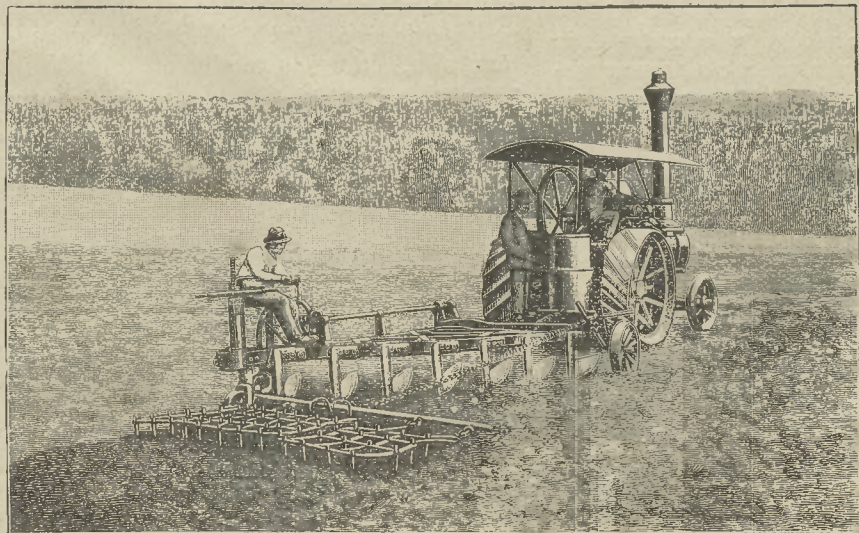
A 4. parcella 1600 négyszögöl trágyázatlan volt, a vetőmag a telepen évek óta termelt bőtermő, de ismeretlen származásu zab volt, a mely azonban vetés előtt 2-szer átcentrifugáltatott. Ezen parcella előveteménye czirok volt, és istálló trágyázva utoljára 1906. évben lett, művelésre nézve 1907. évben 28 cm.-es őszi mély szántást kapott és 1907. márcziusban vetőszántást nyert.

Az ápolás az I. táblával azonos volt, a vetési csiga itt is okozott károkat, mintegy 200 négyszögöln. A termés I. osztályut 587 kg.-ot adott.

Az 5. parcella 1600 négyszögöl 200 kg. szuperfoszfátot kapott, mely az I. táblával egyidőben szóratott el, az ápolás stb. szintén a többivel azonos volt. A termés I. osztályu 660 kg.-ot adott.

A mint ezen példából látjuk, daczára az ideí szárazságnak mégis mutatkozott némi eredmény a mütrágyázott parcellák javára, csakhogy ezen terméstöbblet pénzbe átszámítva, jóval kevesebb mint a mütrágyára és annak elszóráására stb.-re fordított összeg, így tehát ebből az a tanulság, miszerint különösen Délmagyarországon, a hol az aszály gyakori vendég, a mütrágyák még a tavasziak alá is őszszel szórandók el, hogy az aztán a talajban a téli nedvesség folytán teljesen feloldódhasson.

Pénzbe átszámítva a termést, a következő eredményeket nyerjük:

UJ! UJ! UJ!
Egygéprendszerü gőszántás.

(Egy ölet fogó 7 vasu ekével.)

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

Árpa.	
1 parcella 200 kg. szuperfoszfát	11.95 q termés
3 parcella trágyázatlan	10.71 » »
Terméstöbblet	1.24 q
2 parcella 200 kg. szuperfoszfát, 50 kg. chilisalétrom	12.— q termés
3 parcella trágyázatlan	10.71 » »
Terméstöbblet	1.29 q
Zab.	
4 parcella trágyázatlan	587 kg. termés
5 parcella 200 kg. szuperfoszfát	660 « »
Terméstöbblet	73 kg.
1 q szuperfoszfát szállítással 9.50 kor. volt, 1 kat. hold tehát	19 kor. — fillér
elszórás, boronálás holdanként	2 » — »
Összesen	21 kor. — fillér
evvel szemben az 1 parcellán 1.24 q árpa levonva a kiadást	19 kor. 84 fillér
	21 » — »
Veszteség	1 kor. 16 fillér

Dijjal kitüntetett angol farmtervezet.

Az angol királyi gazdasági egyesület az idén jutalmakat tűzött ki oly farm tervezetekre, a melyek 120—160 hektár kiterjedésű birtok igényeinek megfelelnek. Három fő szempont volt irányadó. 1. A célszerűség, olcsóság és fenntartási költség. 2. A munkálatok minél könnyedebb eszközöltetése és az állatok kényelmes elhelyezése. 3. A világítás, szellőztetés és az istállók pára és urin mentesítése, főleg a tehénistállóban.

A pályakoszoruzott tervek egyikét rajzban is bemutatjuk. Ez 160 hektáros farm igényeihez van mérve. A legelőkelőbb hely 24 fejőstehén számára lett biztosítva. Ennek mindkét oldalán, részben nyitott, részben fedett kifutó van, hogy a növendék- és hizó-marha a szabadban lehessen. Külön beteg istállóról gondoskodva van. Az összes gépek és eszközök földött helyiségben vannak. A takarmánykészletek számára is bőségesen van hely fenntartva. Az épületek elhelyezésének az ábrán látható módja az állatok védelmét a széltől célozza.

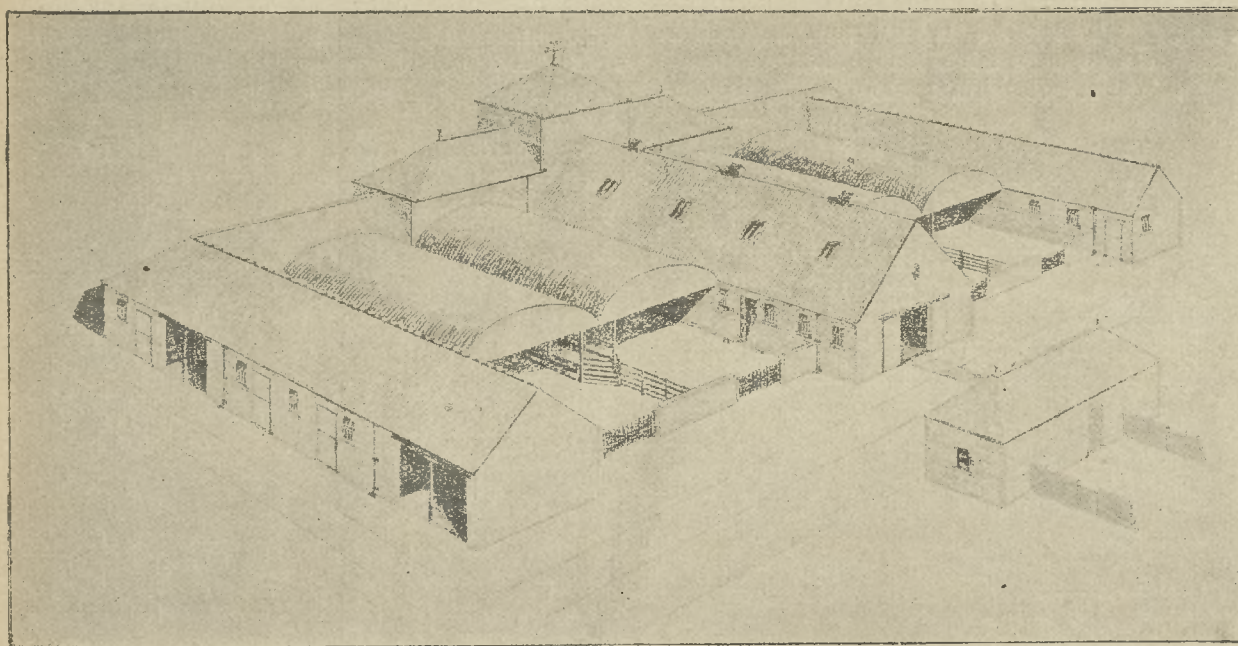
A bizottság szerint egy ily tanya fölépítés

dasági Egyesület könyvkiadóvállalata tehát mulhatatlan kötelességének tartotta egy olyan szarvasmarhatenyésztési munka kiadásáról gondoskodni, mely nem csak teljessége által elégitse ki az olvasót, hanem még a legújabb ismereteket felölelő tartalmánál fogva nélkülözhetlen kézikönyvévé is váljék.

Cselkó szarvasmarhatenyésztése öt főfejezetre oszlik. Az első a legszükségesebb természetrajzi adatokat tartalmazza; a második a szarvasmarha külemltanát tárgyalja; a harmadik s egyuttal legterjedelmesebb főfejezet a szarvasmarhafajtákkal foglalkozik, de nem abban a modorban, melyet Tormay s a német szakírók követnek, mert szerzőnk szigoruan ragaszkodik az országokénti ismertetéshez olyképpen, hogy minden egyes szarvasmarhatenyésztési szempontból fontosabb állam gazdasági viszonyainak rövid esetelése után előbb a fajtákat írja le, a reánk nézve fontosakat részletesebben, mint a többit s azután azokat az intézkedéseket sorolja fel, melyeket az illető ország szarvasmarhatenyésztésének fejlesztése érdekében követ, evvel hű képét adva az illető ország szarvasmarhatenyésztése mai állapotának. Ilyen tárgyalásban részeseül Svájc, Ausztria, Magyarország, Horvát- és Szlavonország, Hollandia, Németország, Dánia, Franciaország, Nagy-Britannia stb., szóval majdnem valamennyi európai állam szarvasmarhatenyésztése, sőt az északamerikai Egyesült-Államoké is. A negyedik főfejezet a szarvasmarha tulajdonképeni tenyésztésével foglalkozik; megbeszéli az átörökítést, a változékonyságot, a tenyésztendő fajta kijelölését, a tenyészanyag megválasztását, a párosítást, veszteséget, ellést stb. Végre az ötödik főfejezet a szarvasmarha takarmányozásának van szánva, de szerző itt is eltér a külföldi írók szokásától, a mennyiben könyve nem tartalmaz oly dolgokat, melyek az általános takarmányozástan körébe valók, hanem tisztán csak azt, a mi szigoruan véve a szarvasmarhára vonatkozik. Nevezetesen a bevezetést a szarvasmarha fönntartó szükségletének tárgyalása képezi s ugyanitt a keményítőérték is nyer gyakorlatias magyarázatot, azután átér a borju fölnevelésére, a fejőstehén, jármosörök s hizómarha takarmányozására, mit a borjuhizlalással befejezve, függelékképe végre még a takarmányok összetételére vonatkozó szükségesebb adatokat közli. Az egész könyv minden szószaporítás nélkül ugy van megírva, hogy nem csak a képzett, de az egyszerűbb gazda is könnyen megérti és nem csak az elméletet, hanem főleg a nagy gyakorlatot van hivatva szolgálni. A könyv ára füzve 7 korona, tartós vászonkötésben 8 korona.

Németország köz- és mezőgazdasága. Irta: Érkeserüi Balogh Sándor, kir. gazd. akadémiai rk. tanár. Az 1907. év nyarán az OMGE által rendezett németországi társas tanulmányuton szerzett tapasztalatokról az év elején Magyar gazdák a német földről» czimmel Buday Barna szerkesztésében megjelent egy meglehetősen terjedelmes munka, mely a hasznos tapasztalatoknak valóságos kincseshányaja.

A szerző fentirt című munkájában ugyanczen a tanulmányuton, az általa szerzett tapasztalatokat dolgozta fel. A látottak és tapasztalatok feldolgozása az OMGE kiadványától abban tér el, hogy a szerző az egyes gazdaságokban szerzett és gyűjtött adatokat nem gazdaságoként és időszerinti sorrendben tárgyalja, hanem a rendelkezésre álló összes anyagot szakmák szerint csoportosítva dolgozta fel, a mi igen sok időbe és fáradságba

124-ik ábra. Pályakoszoruzott angol farm képe.

a 2 parcellán a 21 kor. kiadáshoz 50 kg. chilisalétrom	15 kor. 50 fillér
azaz összesen	36 » 50 »
1.29 q árpa	20 » 64 »
levonva a kiadást	36 » 50 »
Veszteség	15 kor. 86 fillér
A zabnál.	
73 kg. zab	10 kor. 50 fillér
levonva e kiadást	21 » — »
Veszteség	10 kor. 50 fillér

A fenti számítások szerint a legnagyobb veszteség a 2 parcellán volt, a hol a szuperfoszfátot kívül, még chilisalétrom is ki lett szórva, ez azonban nem azt mutatja, hogy ezen két trágya alkalmazása felesleges, hanem csupán csak azt, hogy ezen trágyafélék még kellőképen fel-nem voltak oldva és így hatóképességük még alig volt.

Ezen példával csak azt akartuk bebizonyítani, hogy a műtrágyák csakis teljes feloldásuk után kezdenek hatni, a miért is ajánlatos azokat mindenkor még az őszi mély szántás előtt kiszórni.

Bázel Elek.

85.000 korona, a mi a földtőke tulságos megterhelését épülettökével jelenti. Erre azonban a bírálatnál nem voltak tekintettel.

KÖNYVISMERTETÉS.

Szarvasmarhatenyésztés. Irta: Cselkó István, a magyaróvári m. kir. gazdasági akadémia tanára. Hazai állattenyésztésünk közgazdaságilag legfontosabb ága a szarvasmarhatenyésztés, mert az ország marhaállománya nagyobb tőkét képvisel, mint a mekkorát a ló, juh és sertés együttvéve alkotnak. Ez a kö.ülmény nagyon érezhetővé teszi azt a hiányt, mely szakirodalmunkban éppen a szarvasmarhatenyésztést illetőleg észlelhető, a mennyiben a hazai nyelvünkön már évtizedek előtt megjelent egyetlenegy nagyobb szabású szarvasmarhatenyésztési munka, nevezetesen Tormay Béla »A szarvasmarha és annak tenyésztése« című könyve nem csak hogy részben már elavult, de befejezetlen is, mert csak a szarvasmarha természetrajzával, külemltanával s fajtáival foglalkozik. Az *Országos Magyar Gaz-*

LEGJOBBAK a resiczai ekék, LOSONCZI vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCZI-KÖRUT 32.

kerülhetett, de mellette meg van az a nagy előnye, hogy bárki is a reá nézve érdekesebb fejezeteket külön-külön tanulmányozhatja és hogy ezen rendszer mellett erősen kidomborodik az egyes termelési ágaknak ottani állása, kultiválásának módja.

Szerző munkájában minden egyes szakmánál párhuzamot von a hazai és németországi viszonyok között és megjelöli mindazon tapasztalatokat, melyek hazai viszonyaink közé könnyű szerrel átplántálhatók. A munka értékét nagyban emeli annak világos, szabatos, könnyen érthető iránya; ennél fogva haszonnal olvashatják e munkát mindazok, a kik a külföldi viszonyok és az ott elért haladás iránt édeklődnek, azért azt a gazdaközönség figyelmébe a legmelegebben ajánlom.

A munka a földművelésügyi miniszter ur anyagi támogatása mellett jelent meg, közel 10 nyomtatott ivre terjed s ára 2 korona. Megrendelhető szerzőnél: Debreczen, Pallag, vagy bármely könyvkereskedőnél.

Ormándy János.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdés. *Tehenek járványos elvetélése.*

Azon tisztelt gazdatársaimhoz fordulok, kiknél a járványos elvetelés tehenei közt igen nagy mértékben fellépett, szolgáljanak nekem tanács-csal, mikép szabadultak meg ezen betegségtől, mert én a desinfiálását az istállónak és a tehenei, már egy év óta cselekszem eredmény nélkül.

B. L.

Kérdés. *Hizlalva vagy soványan adjam-e el tavasszal tinóimat?*

Van 8 db $3\frac{1}{4}$ éves tarka tinóm, hogy tudom ezeket jobban értékesíteni és mi lesz jövedelmezőbb, ha ezeket 1909. április 1-ig tartom és úgy akkor soványan, de jó kondícióban eladom vagy pedig ha február végére kihizlalom azokat, szálas takarmányom és répám van elégséges, de aljazóm kevés van.

K. J.

Kérdés. *Aljazó szalmapótlás és vétele.*

Aljazó szalmám kevés van, de igen szűken bányva, azzal kijövök, ha erdei harasztal utána segíték. A trágya kedvéért érdemes volna-e 4 koronáért loco szalmát venni?

K. J.

Kérdés. *Uj pinczében lehet-e bort elhelyezni?*

Mult hónapban ásattam sárga agyagtalajban pinczét, hogy bortermésemet abban elhelyezzem. Most szomszédom azzal ijeszt, hogy földpinczében megpenészedik a bor, legalább az első esztendőben ne pinczézsem boromat az új pinczébe. Kérem tehát tisztelt gazdatársaimat, hogy úgy áll-e a dolog a bor penészedéssel vagy sem? és ha igaza van szomszédomnak, hogy mikép lehetne a pinczepenészt elhárítani. Jó volna-e az üres pinczében több helyen tüzet gyújtani és néhány napig füstöltetni? Továbbá jó volna-e a pinczét 4%-os rézgáliczos meszes vízzel bemeszelné? vagy talán még a hordókat is ezzel az oldattal bemeszelné.

Attól nem félek, hogy a víz a pinczében fel-fakadna, mert magas fensikon vagyok, a kutjaink 17 méter mélyek és a mellett sem bővizűek.

Kérem ebeli tapasztalataikat velem közölni.

U. F.

Felelet. *Muraközi csödör című kérdésre.*

Kérdésttevőnek félvér arabs kanczái vannak, tehát a győzőség meg van bennök, mely

az anyák öröke. Feltételezem, hogy erős, jó cson'ozatuak. Ha már most át óhajt térni a hidegvérű tenyésztésre, a mely jelen esetben és valószínűleg a felhasználhatóság körülményei közt, mint gyanítom indokolt, ajánlatos is, mert erősebb igáslovakra van szüksége. Helyesnek vélem tehát az alapanyag ilyképeni felhasználását. Hogy épen a muraközi javasolom-e korrektorként, más elbírálás alá esik. Ha t. i. kanczaállományára erőshátu, úgy akkor a hosszabb és gyöngébb hátú muraközi, nagyobb károkat aligha csinálhat, ha ugyanis kérdésttevő a mén megválasztásakor tekintettel van a mén rövidebb erős hátára. Inkább javasolnék azonban egy »Percheron« mént, mely károkat tenyésztésében aligha okozhat és a Percheronnal kérdésttevő bátran áttérhet a háromnegyedvérű tenyésztésre is. Nemcsak jó igáslovakat tenyészthet, de egyéb hasznokban is részesül, mert jó hintólovakat fog produktálni úgy magának, mint eladásra is. Ily félvér Percheron-csikókkal mindenestre nagyobb hasznót ér el, mintha muraközi mént használna fel a tenyész'és céljaira. Átmenetileg azonban, ha esetleg félvér arabs és percheron kereszt'ezés ménivadékokat szerezhet be a Széchenyi, Csokonyai (somogy megyei) ménesből, úgy előbb ilyet vegyen átmenetileg használataiba és az ivadékokra használjon azután egy tisztavérű percheron mént.

— X.

Felelet. *Sertéshizlalás burgonya korpá és tengeri darával című kérdésre.*

A mult számban e kérdésre adott helyes választ kiegészíteni kívánom egyes megjegyzésekkel.

Tény az, hogy a főtt krumpli korpával keverve hust termel s csakis előhizalásra való.

A főtt krumplit dara vagy korpával nagyon jó ízűen fogyasztja el még a malacz is, de csak olyan mennyiségben, a mennyivel meg nem terheli gyomrát, mert ellenkező esetben hamar rá un, tőle megundorodik. Ennél fogva óvatosan kell eljárni az adagolásnál s irányadónak tekinteni azt az elvet, hogy ettől kezdve félíg szabad jóllaknia s ezután egy kevés szemes tengerit kapjon az etetés befejezéseül.

Az emésztési zavarok kikerülése céljából nem adhatok jobb tanácsot, minthogy különösen fiatal süldőit mindenki úgy etesse, hogy etetés után se jóllakva, se éhesek ne legyenek. A gyors hizlalást ne forszirozza, főleg a hizlalás kezdetén, mert a gyomor és belek nincsenek hozzászokva a nagy kvantumhoz, minél fogva emésztési zavarok, étvágytalanság, majd sertéspestises megbetegedések után sertésvésznek teszi ki hizóit.

A főtt krumpli bélelnyálkásító hatását ellensúlyozza a korpá, mely a bélfalakról a nyálkát letakarítja, a felszívódást elősegíti s ezzel gyorsabb emésztést, több és gyakoribb bélsáruitást idéz elő, épen úgy, mint a sikérdusabb barna vagy Graham-kenyér. Vigyázni kell azonban arra, hogy a korpá hamisított ne legyen, mert ha abban mindenféle gaz mag, főleg konkoly, a rozsoesuban levő anyarozs (secale cornutum) stb. is beleőröltetnek, a sertésnél nagyobb adagolás mellett bélgöresők, sőt valóságos epileptikus göresők is bekövetkezhetnek, bélgnyulladást, hányást és hasmenést, végül pedig székrekedést okozván, a mellyel az megvetette a sertéskolera és vész melegágyát is. Tekintettel kell továbbá lenni a krumpli csirájára is, a mely szinte ismeretes mérgező hatásáról solanint tartalmánál fogva, miért is főzés előtt a krumpliról letisztít-

tandó, miután ez is károsan hat a belekre, kezdetben emésztési, majd bélhurutot okozván, idegbántalmakkal kapcsolatosan. Végül óvakodni kell attól, nehogy az a víz, melyben a krumpli főtt, mosléknak fölhasználtsák, mert ez is megbetegíti a sertéseket.

Egy éven aluli süldőknek hizlaldába fogása éppen az emésztőszervek gyengeségénél fogva nagy rizikóval jár, különösen ha előzőleg egyoldalú szemes eledellel tartattak, miután tapasztalásom szerint az ilyen falkában igen sok a bélférges. Ez pedig azért veszedelmes, mert a bélnyálkahártyáját folytonosan izgatván, ezzel kaput nyit a sertéskolera bacillusainak beférkőzésére, vagyis a fertőzésre.

Ez az oka annak, hogy a fiatal, egy éven aluli süldők hizlaldába kerülven, átlag 35—40%-a sertéspestis- és vészben pusztulnak el. Épen ezért az a hizlaló jár el okszerűen, a ki fiatal süldőit legelőrejárás és szabadmozgással vezeti át az előhizlaláson, mindaddig, a mig a süldők el nem nehezedenek annyira, hogy a legelés, turkálás és mozgás már terhükre válik, ellenkezőleg, szeretik a nyugalmas, állandó fekvést, a mikor aztán következhetik az igazi hizlalás kukoriczadarával.

Az ilyen hizlalási eljárásnak szükségességét azzal is kell okadatolnom, hogy — miként már hangsúlyoztam is — a legelő sertés füvet, különféle gyökereket, gilisztát és álcákat is találván a szabadban s ezekből az emésztésre hasznos nedvek készítettven, nemcsak az emésztőszervek szabályos funkciója állandósittatik, hanem ezek folytonos erősödésével a sertés immunizálódik is.

Ajánlom ezeknél fogva a lassu, hosszadalmas hizlalást, főleg télen, mikor a sertés amagya is könnyen veszti étvágyát.

Mándi Marton Zsigmond.

Felelet. *Tengeri vagy korpá című kérdésre.*

Ha a cinquantino kukoricza ára 8 frt, a finom buzakorpáé 6 frt, akkor habozás nélkül a korpához kell nyulni, a következő okoknál fogva. A buzakorpá emészthető tápanyagainak összetétele: Fehérje 11.8, szénhidrát 44.4, zsír 3.0; ellenben a kukoricza-daráé: fehérje 8.4, szénhidrát 60, zsír 4.8. Előbbinek táparánya 1:4.74-hez, utóbbié 1:5.06. A kérdező növendék-állatokat, teheneket és jármos-marhákat kíván korpával etetni és épen ezen fajtajánál az állatoknak, a több protein hasznosabb, mint a több szénhidrát. E mellett a kukoriczát még darálni is kell, a malomhoz vinni, a hol porlásért 2—3%-ot számítanak, így tehát a korpá okvetlenül előnyösebb a mondott áraknál. Ellenben öreg marha és öreg sertések hizlalásánál a kukoricza ily árak mellett is felülmúlja a korpá hatását.

Felelet. *Tárcsás daralók című kérdésre.*

Kérdezőnek igaza van, hogy a tárcsás daralók hamar kopnak és keveset végeznek. Nincs párja a kódaralóknak, ezek sokat is végeznek és nem is kopnak.

L.

Felelet. *A szárított répaszelet értéke című kérdésre.*

Remélhetőleg az eladó garantálja a répaszelet tápanyag-tartalmát. Ez elengedhetlen feltétel minden kötésnél. A kifogástalanul szárított répaszelethez átlagosan 10% zsír, 7.3% protein, 1.3% nyers zsír és 54% szénhidrát van. Ebből 77—79% emészthető. Értéke tehát megfelel a jó szénának, a mely 4 frtért kapható mm.-kint. A 6 frt 20 kr horribilis ár. Nézetem szerint pénzkidobás ilyen árt fizetni szárított répaszeletért.

P.

Arankamentes lóhere- és luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a napi árnál, ab vidéki állomás átvéve és kifizetve.

Ajánlatot és 10 kilós mintát utánvétellel kér, az eladó mennyiség közlésével

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPEST.

Felelet. *Hidak pótlása cement átereszekkel* című kérdésre.

Előnyök: vízmentesek, könnyen szétszethetők és máshová helyezhetők, nem mennek soha tönkre, tisztán tarthatók, továbbá nagy munka megtakarítás az építésnél. Az elhelyezés egy ügyes napszámossal is végezhető. A közlekedési uton legjobban megfelel a 40 és 50 cm. átmérőjű cső. Kisebb ároknál a 30 és 20 cm. nagyságu. Ide mellékelek egy árjegyzéket, melynek árait akkép módosítom, hogy az árak az itteni állomáshoz szállítva és berakva volnék hajlandó értelmezni. Tekintve ezen előnyöket, ezen hidak a fa- és téglahidaknál összehasonlítlanul olcsóbbak.

Mohács.

Bálint Miksa,
cementipar-műhely és
beton építési vállalat.

HIREK.

Az időjárás Németországban. Október 29-éről a Deutsche Landw. Presse, ezeket írja: Oly erős derek, mint a múlt héten Közép- és Délnémetországban beköszöntöttek, midőn a hőmérsék nulla alatt 10 fokra is lement, ilyen időben nálunk a legnagyobb rikaságok közé tartoznak. A mezőgazdák körében ez az időjárás annyival is inkább okoz nagy gondokat, mert a hetek óta tartó szárazság miatt az őszi vetés nagyon visszamaradt, ugyannyira, hogy aránylag még kevés gazdaságban fejezték be a rozsvetést. De leginkább vannak hátra a buzavetéssel. Tartani lehet attól, hogy sok buza marad vettetlen, a mi pedig elvettett, azok részben ki nem keltek, részben csak foltosan. Az időjárás azóta is csak oly száraz, mint eddig volt. Tout comme chez nous! Még az is megemlítenő, hogy Németországban is sok répa és burgonya fagyott meg künn a földön és a német gazdák a fagyott termények megrohadását meggátlandó, a gyors kiszedés és bevermelést vették igénybe, mint egyedüli praktikus megoldást, úgy mint a mi gazdáink.

A Csikvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató választmánya Bálint Lajos alelnök vezetése alatt, október 21-én ülést tartott, melyen Cziko Sándor, Kiss Ernő, Lázár Miklós, Tompos János, Szebeni Péter és titkár voltak jelen. Földmivelési és kereskedelemügyi miniszterek többrendbeli leiratának tudomásul vétele után

a vármegyei takarmányhiány kérdése került tárgyalás alá, mely iránt az idei június hó 10-én tartott közgyűlésből felirat küldetett volt földmivelésügyi miniszterhez, kinek utasításából Likl Károly állattenyésztési felügyelő ezeltől napokkal megbeszélést folytatott a vármegye alispánjával és az egyesület elnökségével, melynek eredményeképpen községről-közsésre összeirattak a takarmányra szoruló gazdák. Ezen összeírások szerint a vármegyéből 1559 gazda 9917 mm. széna, 5494 mm. szalma, 2194 mm. korpa, 414 mm. törökbuza és 71 mm. lóhere-szükséglet jelentetett be. Ugyanezen összeírások alkalmával 42 kisgazda 38 drb. szecsavágó és 6 darab répavágógép megvételére jelentkezett.

A kir. állattenyésztési felügyelő az eredményről értesített határozatott azon felkéréssel, hogy a takarmányszükséglet beszerzési árának s a vérelárból elengedhető százalék közlése mellett a további lépéseket tegye meg, mihez képest az ügy további vitelével az egyesületi iroda megbízott. Hont-, Szilágy-, Pest-, Csongrád-, Szabolcs-, Vas-, Szatmár- és Abaujvármegyei gazdasági egyesületeknek a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslatra vonatkozólag megküldött határozatai azzal vétettek tudomásul, hogy az egyet a külön vármegyei kamarai rendszer mellett majdnem kizárólag csak azon egyesületek lelkesednek, melyeknek központibb fekvésű előnyeik mellett kilátásuk van egy kerületi kamara székhelyévé lenni. A kerületi kamarákban csak semmit érő véleményező fórumokat lát az egyesület.

Az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület és a földmivelési kamarák. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez most érkezett be a földmivelésügyi kamarák s általában a mezőgazdasági érdekképviselő rendezése ügyében az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület véleménye. E tekintélyes gazdatársadalmi szervezet a Rubinek-Bernát-féle javaslatot általában helyesléssel fogadja, s annak csak két pontjára van kifogása. Az egyik kifogásuk, hogy a javaslat szerint a gazdasági egyesületek működésének ellenőrzését is a kamaráknak teszi föladatává. Ezt azért kifogásolja, mert minden egyesület alapszabályaiban ki van mondva a kormány felügyelete. Más testület által való ellenőrzés önállóságuktól fosztaná meg a gazdasági egyesületeket. Második kifogása a javaslat 15. szakaszának amaz intézkedése ellen szól, mely a kamarai tagok választási rendjének megváltoztatását az országos kamara jogkörébe utalja. Az egyesületnek ez a két kifogása a december hónapban összeülő bizottság elé kerül.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete. A napokban tartotta meg a Magyar Mezőgazdák Országos Szövetkezete rendes évi közgyűlését, herceg Eszterházy Miklós a szövetkezetek elnökének elnöklése alatt. Az elnök megnyitó beszédeben jelentette, hogy a közgyűlés határozatképes ugyan, de miután a tagok nem jelentek megakkora számban, hogy alapszabálmódosítás eszközöltessek, erre rendkívüli közgyűlés lesz egybehalva. Majd meleg szavakkal üdvözölvén a földmivelésügyi miniszter képviselőjét Pirkner Jánost. A napirend során a felügyelő-bizottság jelentését Zachár Gyula terjesztette elő. A felügyelő-bizottság elfogadta az évi tiszta nyereségül maradó 69.322 kor. 88 fillér felosztására vonatkozó javaslatot. Gáthy Béla indítványozza, hogy a nyereségből 3959 korona 91 fillért a szövetkezeti propaganda céljaira fordítsanak, mert a mezőgazdaság boldogulása a szövetkezeti ügy fejlesztésétől függ. Perczel Ferencz az igazgatóság nevében kijelenti, hogy a szövetkezeti propagandára amúgy is gondolt az igazgatóság. A szövetkezetek együttműködésére már is eredményeket mutat fel. A közgyűlés változatlanul elfogadja a felügyelő-bizottság jelentését és a felmentvényeket minden irányban megadta, köszönetet és elismerést szá-

vazván az igazgatóságnak a mintaszerű vezetésért. A közgyűlés ezután a tisztviselői nyugdíj-intézet alapszabályaira tette meg a szükségessé vált módosítást. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségébe három évre kiküldettek: Barcza Károly, Nagy Ferencz dr. és Harsány Oszkár. A nagygyűlésen való képvisellel megbízott herceg Eszterházy Miklós elnök, Barcza Károly, Harsány Oszkár, Nagy Ferencz dr. és Perczel Ferencz. A választások eredménye a következő: A) igazgatóság: Pallavicini Ede örgróf alelnök, Hertelendy Ferencz, Reusz Henrik, Szilassy Zoltán, Tolnay Lajos; B) felügyelő-bizottság: Zachár Gyula elnök, Eösz Ferencz, Koppány Géza és Szeleczy Iván. A választások kihirdetésével véget ért a közgyűlés, mely az elnök elttetésével oszlott szét.

Alfonz király magyar szőlőbirtokos. Alfonz spanyol király itt tartózkodása alatt történt, hogy az első szűk családi körben megtartott udvari ebéden, tüzes tokaji bort szolgáltak fel. A kitűnő bor, mely a király tokajhegy-aljai szőlőjében termett, nagyon izlet a spanyolok fiatal uralkodójának. Melegen érdeklődött a bor termőhelye iránt, mire királyunk kijelentette, hogy ebben az országban terem a nagyszerű ital Tokajban, a saját birtokán. A spanyol király megjegyezte, hogy ez a bor még a leghiresebb spanyol borokon is túl tesz s úgy megkedvelte, hogy egész itt tartózkodása alatt más italt nem is kívánt csak tokaji bort. Viktória királynénak feltűnt, hogy mitől olyan piros az ő királyi férjének az arca. Alfonz király mosolyogva figyelmeztette feleségét a tokaji borra s biztatta igyék csak belőle, majd megtudja mi festette pirosra az arcát. Alfonz király később az iránt érdeklődött, hogy ő maga is szerezhette-e olyan szőlőhegyet, a hol ez a bor terem. Királyunk közölte vele, hogy talán még az ő szőlője szomszédságában is vásárolhat szőlőbirtokot.

— Hát mit csinálnánk vele — így szólott közbe a spanyol királyné — a szőlőt nem vihetjük magunkkal!

— Azt nem, felelte Alfonz király — de a termést, az ilyen pompás bort, annál inkább.

És másnap már a spanyol király megbízottja a földmivelésügyi miniszterium egyik tisztviselője társaságában a Tokaj-Hegyaljára utazott, hogy Alfonz király számára szőlőbirtokot vásároljanak. A tárgyalások most folynak s addig is, míg a fiatal király a maga terméséből ihat, — kostoloul egész kosár tokaji bort vitt magával agg királyunk budavári pinczejéből.

Fölvétel a hazai vinczellériskolákba. A földmivelésügyi miniszter most téteti közzé a ménesi, a tarcali és a tapolezai vinczelléreket képző iskolába való fölvétel pályázati föltételeit. A ménesi vinczellériskolába fölveszik azokat, akik írni és olvasni tudnak, egészségesek, a katonasoron lehetőleg tul vannak. A fölvett tanulók az egész tanuló évre háromszáz koronát, vagy ennek telét fizetik. Az ingyenes helyre legkésőbb december 1-éig folyamodni kell. A tarcali vinczellériskola növendékeit egy év alatt jó szőlőmunkássá és előmunkássá tanítják ki. Ellátásért háromszázharminchat koronát fizetnek a felvett növendékek, de ezért november 20-ig

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti

gyapju-aukcziókra,

melyek idei második sorozata f. é. szeptember hó 30-án veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank

Áruosztály — Gyapjuárverések

Budapest, V., Nádor-utca 12. sz.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóczy Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

REKORD DRILL

a legjobb páros soru vetőgép.

LOSONGZI GYÁRTMÁNY!

LOSONGZI GYÁRTMÁNY!

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körút 32.

kell folyamodni a földmivelési miniszterhez; a kérvényeket az iskola igazgatóságának kell benyújtani. A tapolczai egy éves kurzusra szintén legalább tizenhatodik életévét betöltött, irni és olvasni tudó tanulók folyamodhatnak. Az elváltás négyezerötven korona. Szegénysorsu tanulóknak vagy az egész, vagy a fél ellátási díját elengedik. A főlvetélnél elsőbbségben részesítik azokat, akik katonai kötelezettségüknek eleget tettek, továbbá a szőlőművelők, a pinczekezelők, a kertészek és a kádárok fiait. Kérvényeket e hónap végéig lehet benyújtani az intézet igazgatóságához.

Minta-parasztgazdaság Veszprémmegyében.

A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület előterjesztésére Darányi Ignác földmivelésiügyi miniszter Veszprémmegyei Deveser községének határában László Károly birtokának népies mintagazdasággá alakítását engedélyezte s annak felügyeletével Kajdacsy Endre vármegyei gazdasági egyesületi titkárt bizta meg.

Nagykörös gyümölcstermelése. Magyar Kázmér földmivelési-iskolai tanfelügyelő, mint Nagykorösről jelentik, előadást tartott arról, miként lehetne Nagykorös város ismert gyümölcstermelését okszerű kezelés mellett még jobban fejleszteni. Előadása összefüggésben van azzal a tervvel, hogy a város eddigi mintakertjében gyümölcs- és konyhakertészeti szaktanfolyamot akarnak szervezni.

Almakivitel Németországba. Egy berlini cég csemegealmára képviselőt keres. Bővebb adatok megtudhatók a Kereskedelmi Múzeum igazgatóságánál.

Méhviasz kivitele Oroszországba. Egy orosz tempomi hatóság pályázatot irt ki 150,000 kgr. méhviasz szállítására. Bővebb értesítéssel szolgál a m. kir. Kereskedelmi Múzeum.

A dohánybevéltási határidők. A Dohány-újságból vesszük a következőket:

Az országban majdnem minden részéből jó termésről érkeznek biztató hírek és még ott is, a hol tavasszal és nyár elején a rossz időjárás következtében már szinte lemondott a gazda arról, hogy a dohánytermeléssel az idén csak valamelyes eredményt is elérjen, később az időjárás kedvező változása s az ezt követő csodálatosan gyors vegetáció következtében legalább is közepes termésről számolhatnak be. Betétőzte ezt a kedvező fordulatot a gyönyörű nyárutói és őszi időjárás, mely lehetővé tette, hogy a törés mindenütt szép lassan, a levelek érése sorrendjében történjen és hogy a levelek csomózása is a lehető legkedvezőbb körülmények között legyen végezhető.

Biztosra vesszük, hogy az október 18-án országszerte hirtelen beállott zord időjárás, mely sok helyen esővel, sőt hóval is volt összekötve, már a pajtában találta a dohányokat, úgy, hogy most már igazán csak némi gond kell hozzá, hogy a mennyiség tekintetében kitünő termés minőség tekintetében is hasonló legyen és ezzel lehetőleg magas beváltási árak éressenek el.

Mint már egy ízben említettük, egy új beváltó-bizottság is működik az idén Csáktornán, a hol a Muraközben termelt dohányok fognak beváltásra kerülni. Ez a bizottság november 30-án kezdi meg munkáját. A rendes hivatalok közül, mint minden esztendőben, Hajdudorogon kezdődik a beváltás december 1-én. December 9-én kezdik meg a beváltás munkáját Debreczen és Kápolna. Több hivatalban, december 14-én kezdődik csak a beváltás, még pedig Budapesten, Faddon, Miskolczon, Marosvásárhelyen, Rakamazon, Nyiregyházán, Kisvárdán, Nyirbátorban és Nagytárkányban. December 21-én: Érsekújvár, Arad és Nagykálló. December 28-án kezdi meg működését a csongrádi bizottság, ez azonban csak három napig, december 31-ig van elfoglalva. Január 2-án, legkésőbb 4-én azután már a többi hivatal is megkezdte munkáját, mely legkésőbb február 26-ig mindenképp be is fejeződik. A beváltás az egyes hivatalokban, a napok mennyiségét számítva, a következő időt veszi igénybe. A tavalyi időtartamot zárójelbe tesszük: Budapest 67 (73), Érsekújvár 66 (66), Bács 46 (66), Fadd 57 (58), Kiskunfélegyháza 39 (42), Csongrád 4 (5), Csáktornya 24 (—), Arad 57 (57), Battonya 55 (50), Békéscsaba 54 (58), Csóka 19 (19), Nagybecskerek 27 (26), Szeged 39 (48), Zombolya 55 (53), Fogaras 3 (2), Marosvásárhely 31 (38), Debreczen 79 (81), Hajdudorog 88 (78), Nagyléta 53 (46), Érmihály-

falva 55 (57), Szatmárnémeti 46 (58), Nagykároly 55 (56), Miskolcz 66 (58), Kápolna 79 (81), Rakamaz 55 (57), Nyiregyháza 65 (75), Nagykálló 49 (43), Kisvárdá 65 (58), Nyirbátor 65 (74), Vásárosnamény 55 (72), Nagytárkány 65 (75), Szolnok 55 (51), Tiszaroff 39 (55), Jász Kisér 29 (39), Jászberény 29 (29).

A mint látható, kisebb-nagyobb eltérések vannak ugyan a beváltási időtartamokban, de nagyjában a tavalyi időknél felel meg.

A termelőknek van még elég idejük, hogy dohányjaikat a beváltásra teljesen elkészítsék, úgy, hogy mikor a meghatározott időben be kell szállítani terméküket, bizonyára abban a tudatban tehetik azt, hogy magas osztályba való jó dohányt szolgáltatnak be, a melyért jó árakra is számíthatnak.

A Ph. Mayfarth és társa cég (Wien, II/1, Taborstrasse 71), arról értesíti klienseit, hogy gépgyára a teljes üzemet ismét felvette.

Sodronyfonatu sirkerítéseket, egyszerűbb és díszesebb kivitelben igen jutányos áron készít, Haidekker Sándor sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára Budapest, VIII., Üllői-ut 48/15. A sodronyfonatu sirkerítések igen czélszerűek és tetszetősek, miért is ilyenek alkalmazása igen ajánlatos. A gyár sirkerítéseken kívül vasszerkezetű sodronyfonatos kerítésrácsokat és egyéb szakmabeli gyártmányokat is a legszolidabb kivitelben és legjutányosabb áron szállít. Haidekker Sándor az előnyösen ismert, magyar találmányu, szabadalmazott Hungaria-kerítés-sodronyfonat egyedüli gyártója. A Hungaria-fonatek előnyei: olcsó, tartós és czélszerű. Árjegyzék és költségvetés díjmentesen küldetik.

APRÓK.

A borok kénezése. A »Magyar Borkereskedelem« című lapból közöljük e tárgyban a következőket: A kénezés a pinczekezelésben mindig fontos szerepet játszott és használata az új bortörvényekben is meg van engedve. A kén hatása ugyanis azon alapszik, hogy a kén meggyújtásánál és elégetésénél képződő kén-gázok mindazokat a gomba- és penészorganizmusokat és ezek csiráit, melyek a borok betegségeit és elromlását idézi elő, megölni képes. Gyakran, különösen az öregebb empirikusok a kénezéssel visszaélnak, a mennyiben azt hiszik, hogy a tulerős kénezéssel a borok minden hibáját ki lehet küszöbölni, a minek következtében a bor élvezetekor az egészségére ártalmasan hathat, miért is kívánatos, hogy a kénezés határa megállapíttassék törvényesen. A közvetlen fogyasztásra kerülő bornak és mustnak nem szabad többet, mint körülbelül 8 miligramm szabad kénessavat, tehát a kénnek csak nyomait tartalmazni. A kénezés a czélból alkalmaztatik, hogy a gomba és penészvegetációk elpusztíttassanak, tehát, hogy a hordók kikénezésével a bor betegsége megakadályoztassék és elnyomassék és hogy mustnál és ujbornál az erjedés megakadályoztasék.

A kénezés darabos kénnek elégetésével, avagy folyékony sűrített kénessavnak alkalmazásával történik, de mindig ügyelni kell arra, hogy a nevezett anyagok arzénmentesek legyenek. Némely esetekben mégis erős kénezés kívánatos ugyanis avégből, hogy a bornak már meglévő betegségeket elpusztíttassanak, avagy hogy az erjedés megakadályoztassék illetve elhalasztassék. Az ily borok vagy mustok azonban nem hozhatók mindjárt forgalomba, mert az egészségre káros hatással lehetnek. Az ilyen borban és mustban levő kénessav tehát legalább azon határig eltávolítandó, a melyen belül az ital az élelmszerszabályok szempontjából kifogástalannak nem mondható. A borba vagy mustba erős kénezés által került kénessav erős átszellőzéssel és lehuzás a legnagyobb részben eltávolítható, részben a kénessav hosszabb állásnál bizonyos borrhésszel sajátos kapcsolatot képez, a melyek az egészségre nézve kevésbé károsok, mint a szabad kénessavak. Ezért tehát a bortörvény által kifogástalannak nyilvánított kénnek is ügyelni kell arra, hogy az okvetlenül a szükséges korlátok között mozogjon és hogy ott, a hol a tulkénezés volt kívánatos, a bor előbb fogyasztásra ne kerüljön, míg a fölösleges kénessav megfelelő módon el nem távolított.

A mi magát a kénezési eljárást illeti, e czélra rendszeren a szokásos kénezeletkéket, darabkákat vagy rudakat alkalmazták, a mennyiben ezeket az u. n. kénező lámpásban égetik. A folyékony (tömény) kénessav külön e czélra szükséges kénező eszközzel kerül megfelelő pontosan kimért mennyiségben a hordókba, a hol gázalakot ölt. A közönséges használatban levő kénezeleték olvasztott kénbe mártott durva vászon-szalagból állnak, a mely vászondarabokon a kén vastag rétegekben lerakódik. A közönséges ilyfajta kénezeleték nem ajánlandók és éppenséggel nem czélszerűek, eltekintve attól, hogy az ilyen vastagabbfajta kénezeletéknél a kén az elvágáskor részben lepattan és elveszik s így a kénezeleték meggyújtásánál a kén csak részben ég el, míg egy része felolvad, lecspeg és a hordóban marad, minékfollytán utóbb az ilyen hordóban ejesztett mustra, de sőt ujborra is károsan hathat. Azonkívül az elégetésnél a kén összetartóanyagát képező durva vászon is égésbe jut, a mi bor rossz szagát idézheti elő. A vastag kénezeletéknél az említett okokból sohasem lehet tudni, hogy mennyi kén égett el és mennyi kénessav lesz belőle, tehát inkább a vékony kénezeleték helyzendők előnybe, a melyek úgy készülnek, hogy a felolvadt kénbe vékony papirszelet mártatik, az ilyen kénezeleték egészen elégnék anélkül, hogy róluk a kén lecsöpögne. Még jobbak az olyan vékony kénesszalagok, a melyeknek alapja aszbesztből van. Az aszbeszt nem ég el, kivethető a hordóból, míg az elégett vászon és papirszeleték a hordóba hullanak és az italt elpiszkítják. Ha vékony papir-, vagy aszbesztbetétű kénlemezek ára valamivel magasabb is, mint a közönséges szövetbetétes vastag kénezők, mégis előnybe helyzendők és azért olcsóbbak is lesznek, mert az egész kén érvényre jut és a kívánt mennyiség pontosabban meghatározható, továbbá a nem szándékolt tulkénezés nem könnyen következhetik be.

Még a vastag kénezeletéknél is kevésbé ajánlatos, az u. n. szagos égetők használata, a melyek teljesen értéktelenek és ugyancsak hátrányosan hathatnak a borra. Az ilyen fűszeres kénezeleték nem fejlesztenek jószagú aetherikus termékeket, hanem a kénben levő fűszeranyagok pörköltzagu gőzöket terjesztenek, a melyek a bornak idegenszerű hátrányos szagot és izt kölcsönöznek. P.

Mennyi bor termelt 1907-ben. Magyarország összes szőlőtermelőinek termését a 1907. évben a következő statisztikai adatok tüntetik föl hektoliterekben: Közönséges fehérbor 2,027.729, közönséges sillerbor 711.269, közönséges vörösbor 209.107, fehér pecsenyebor 85.916, vörös pecsenyebor 15.116, fehér csemegebor 17.063, vörös csemegebor 1264, aszbor 900. Termelt tehát Magyarország területén 3.068.427 hektoliter mustból készült ujbort; a musttermés pedig volt 3,408.282 hektoliter. — A szőlőtermésre vonatkozó 1907. évi statisztikai adatok a következők; 1907-ben volt: immunis homoktalaju még nem termő szőlők 1907. évi ültetés 7656.6 kat. hold, korábbi ültetés 22.041 kat. hold; termő szőlők 169.846 kat. hold, összes szőlőterület 199.543 kat. hold. Ebből esett hegyi szőlőkre: európai vesszőkkel beültetve még nem termő szőlő 1907. évi ültetés 2306 kat. hold; korábbi ültetés 10.461 kat. hold; ebből volt termő egészséges, szőlő 37,661.9 kat. hold; filloxera-lepett, de még termő szőlő 37,315.2 kat. hold, összesen 87,744.4 kat. hold. Amerikai vesszőkkel beültetve, még nem termő szőlő 1907. évi ültetés 7,926.7 kat. hold, korábbi ültetés 19,209.1 kat. hold, termő szőlők 88.704 kat. hold, összesen 115,840.2 kat. hold. Sik- és lapálszőlőkre esett: európai vesszőkkel beültetve 1907. évi ültetés, még nem termő szőlők 4304 kat. hold, korábbi ültetés 6767.5 kat. hold, termő egészséges szőlők 24.479 kat. hold, filloxera lepett, de még termelő szőlők 15,677.9 kat. hold, összesen 51,229.4 kat. hold; amerikai vesszőkkel beültetve, 1907. évi ültetés, még nem termő szőlők 2219.8 kat. hold, korábbi ültetés 5311.2 kat. hold, termő szőlők 17,368.6 kat. hold, összesen 24.894 kat. hold. Összes szőlőterület (immunis és nem immunis együttvéve) 479,257.5 kat. hold.

KEMNA-féle szabadalmazott forrógőz-ekemozdonyok.

A gőzmozdonyépítés keletkezése óta a legnagyobb haladást az utolsó 10 évben a gőztulhevítés alkalmazása által értük el.

A gőztulhevítésnek a gőzmozdonyépítésben való alkalmazására a Kassel melletti wilhelmshöhe magánmérnök, Schmidt Vilmos mérnökdoktor találmányai voltak kizárólag uttörők, aki is már a kilenczvenes évek elején a legnagyobb sikerrel használt forrógőzt a helyhez kötött (stabil) gőzgépipítésben.

A gőztulhevítés legmagasabb tökéletességét és ezzel a gőzmozdonyüzemben való általános alkalmazását Schmidt dr. zseniális találmánya a füstcső-tulhevitőkben érte el és annak kiváló sajátosságaiért az a tény kezkesedik, hogy vele az utolsó 4-5 évben 3400-nál több vasuti gőzmozdonyt szereltek fel.

A vasuti gőzmozdonyoknál elért, meglepően kedvező eredmények indították a Kemna J. céget arra, hogy behatóbban foglalkozzék annak a gőzeke-mozdony-kazánoknál leendő alkalmazásával is, melyek ugy szerkezetükre, mint munkájuk módjára nézve legközelebbi rokonságban vannak a vasuti gőzmozdonyokkal.

Az első ilyen kivitelű mozdonyokkal végzett kísérletek épp oly meglepően kedvezők voltak, mint a vasuti gőzmozdonyoknál és teljesen kétségtelenné tették a tulhevítésnek a gőzekemozdonyoknál való előnyös alkalmazását.

Miután pedig a Kemna J. cég felismerte e berendezésnek a gőzekékre nézve nagy becsét, nem sajnált semmi költséget, hogy a vonatkozó szabadalomra a gyártás jogát, mely itt épp ugy, mint a vasuti gőzmozdonyoknál, egyedül lehet kérdés tárgya, mint annak kizárólagos gyártója megszerezze s ennek megtörténte után összes gőzekegépeit a forrógőz lényének megfelelőleg újból szerkesztve, azokat immár ezzel a tulhevitő-szerkezettel szereli fel.

A tulhevített, vagyis forrógőz általános magyarázata.

A tulhevített gőz, vagyis a forrógőz egy szintelen gáz, melytől meleget lehet elvonni, míg telített gőzzé válik a nélkül, hogy e mellett csak részben is sűrűsödés állna be. A kazánban nyert gőz „nedvesgőz”, viz és gőz keveréke, mely a kazántól a hengerhez vezető útján, főleg azonban magában a hengerben, vízzé sűrűsödik.

E sűrűsödéstől és ama víztől, melyet a nedvesgőz magával ragad, a gőz munkabírásának igen tetemes részét, és pedig mintegy 25—50%-át elveszti.

Ha a nedvesgőzt ismét hevítjük, mielőtt az a hengerben felhasználtatik, akkor még a benne levő víztartalom is gőzzé változik. Az ekként nyert ugynevezett forrógőz, melynek hősege legalább 300 fok, többé még tetemes lehülés mellett sem sűrűsödhet. Ugy hat tehát, mint a tiszta gáz s így a hengerben annak teljes kiterjeszhetőségét kihasználjuk.

A tulhevítés térfogatnagobbodást okoz, mely 300 fokos gőzhőség és 8 légköri tulnyomás mellett mintegy 32,6%-ot tesz, vagyis 1 kg. 8 légköri nyomású gőz telített állapotban 217 litert tölt meg, 300 fokos tulhevítés mellett ellenben 288 litert. Ezenkívül, mint már megjegyeztük, a nedves gőznél a sűrűsödés folytán ismét 25% veszteség áll elő s így 1 kg. nedvesgőz csak 163 litert tölt meg, holott a forrógőz 288 litert.

Ezzel be van bizonyítva, hogy nedvesgőzből mennyivel nagyobb sulymennyiség szükséges a henger megtöltéséhez, mint a forrógőzből.

A fennírt körülmény folytán a tulhevitőkészülékkel ellátott kazánok 40—60%-kal magasabb lesz a munkabírása, tehát képes egy 40—60%-kal erősebb gépet táplálni. Éppen ebben van a mozgógépeknél a forrógőz sok s rendkívüli nagy, jelentőséges kitünőbb voltának egyike, mert sulynagobbodás nélkül a munkateljesítés tetemesen emelkedik, nem tekintve a nagy szén- és vizmegtakaritást.

A Kemna-féle szabadalmazott forrógőzekegépeknél 40—50 százaléknyi szén- és vizmegtakaritást értek el.

A Kemna-féle szabadalmazott forrógőzekegépek különös előnyei.

A forrógőz használata a gőzekegépek eddigi szerkezetét teljesen megváltoztatta. A sokoldalú tapasztalatok alapján, melyeket a forrógőz feltalálása és értékesítése körül szereztek, a Kemna J.-cég semmi költséget és fáradságot nem kímélt, hogy gépeit a forrógőz igényeinek megfelelőleg szerkessze. Éppen ebben következtek ei sokan lényeges hibákat, amennyiben forrógőz-berendezéseket oly gépekben építettek, melyek nedvesgőz számára voltak szerkesztve. A kedvezőtlen eredmények, melyeknek így szükségkép be kellett következniök, éveken át hátráltatták a forrógőz további elterjedését.

Továbbá kezdettől fogva azt a célt tartotta a Kemna J. cég szem előtt, hogy a forrógőz alkalmazásánál csakis oly szerkezetet válasszon, mely a gőzekegépekhez valóban igen alkalmas és amely lehetővé teszi a gőznek tényleg magas tulhevítését.

Több cég nevezi gőzekegépeit ugyancsak forrógőzekegépeknek, holott ama gépek csak ugynevezett gőzsáritóval bírnak. Ez képes ugyan a nedvesgőzt, mely 10 légköri nyomásnál 183 fokot ér el, 20—30%-kal, tehát legfeljebb 210 fokra felmelegíteni, de hijával van azoknak a gazdaságos előnyöknek, melyeket a forrógőz 300 fokot meghaladó hőség mellett nyújt.

Midőn a Kemna J. cég forrógőzekegépeit egészen újra szerkesztette, lehetőleg alkalmazkodott ama messzemenő tapasztalatokhoz, melyeket a tulhevitőrendszerű vasuti gőzmozdonyoknál az utolsó évek folyamán szereztek. Ezenkívül első sorban felhasználta azokat a több évtizedes gyakorlati tapasztalatokat, melyekre a gőzekeüzemben támaszkodik, hogy a legelőnyösebb módon megjavítsa azokat a többi alkatrészeket is, melyek nincsenek közvetlen összefüggésben a forrógőz-rendszerrel.

A legfontosabb e nemű javításokat röviden megvilágítják a következők:

Ami a gép külső építését illeti, különös figyelem fordítottatott arra, hogy a tüzszekevény és a kazán magasan fekdjék a föld felett. Nagy előny ez nedves talajon, árkokon, hidakon stb. való átkelésnél, mert előfordulható sülyedések esetén a gépet sok sérüléstől menti meg.

A kormánykészüléket, mely minden más rendszernél eddig a tüzszekevény alatt van, a Kemna cég a hossz-kazán előoldalára vitte át magasan a föld felett, minek folytán a talaj a kormányesigát többé még nedves talajviszonyok mellett sem vájhatja át.

A kerékméreték rendkívül nagyok, azért, hogy specifikus felületnyomás legyen elérhető.

Fontosnak tartotta továbbá a Kemna J. cég a gőzmozdonyoknak lehető legnagyobb egyensúlyát. Így pl. a kötél-dob szigoruan központilag a kazán közepe alatt fekszik. A hátsó kerekek a tüzszekevénytől egyenlő távolságban vannak. Ezen egyenlő teherelosztás által a gépnek

a szántóföldön nedves talajviszonyok melletti ferde állása ki van zárva, amely ferde állás viszont a kötélgombolyítást kell hogy kedvezőtlenül befolyásolja.

Annak daczára, hogy a kerekek igen magasak, a gép összmagasságát úgy számította a Kemna J. cég, hogy még a legnagyobb típusú gép is vasuti szállítás alkalmával keresztülér a rakminton anélkül, hogy a lendítő-kereket le kellene venni.

A magasan túlhevített gőz alkalmazása lehetővé teszi a kazánban a gőzfeszültség alászállását 10 légkörre. Ez a csekély gőznyomás — szemben a nedvesgőzekegépeknél újabb időben használt 12—14 légköri gőznyomással — megfelelőleg fokozza a kazán és a tüzszekekrény tartósságát.

A kazán táplálókészüléke két gőzsugárszivattyuból áll s így a gyorsan mozgó és ezért hamar romló körhagyós szivattyu mellőzhető.

A dr. Schmidt Vilmos-féle szabadalmazott füstcső-tulhevitőt azért választotta a Kemna J. cég, mert az felette egyszerű és csekély javításra szorul. E túlhevítő választásánál a modern gyorsvonati gőzmozdonyokat vette a cég mintaképül, melyeknél a különféle rendszerű túlhevítővel hosszú éveken át végzett próbák után újabb időben kizárólag csakis dr. Schmidt Vilmos-féle szabadalmazott füstcsőtulhevitőket használnak.

Csak eddig is 3400-nál több ilyen gőzmozdony van használatban, ezenkívül majd minden művelt államban gőzmozdonyépítésre egyedül ezt a gőztulhevitőt használják, minthogy az önjáró gőzgépeket illetőleg minden más rendszerről bebizonyult, hogy azok nem elég gazdaságosak, nem elég biztosak és nem elég egyszerűek. Az egyszerűség abban van, hogy minden egyes gőztulhevitőelemet csupán egyetlen csavar meglazítása után önmagában egyedül ki lehet huzni és ki lehet cserélni, továbbá a gőznek a túlhevitőelemeken keresztül a forrcsövekhez való eljutását mi sem befolyásolja károsan.

A gőztulhevitő gazdaságossága abban áll, hogy aránylag nem drága s minthogy rendkívül egyszerű, könnyen előállít egy a célnak megfelelő hőemelkedést mintegy 300—350 fokra.

A fentebb említett **gőzszáritó, melyet más cégek újabb időben gőzekegépeknél is alkalmaznak**, csak mintegy 20—30 foknyi hőemelkedést állít elő, minek folytán ismét takarékoskodni nem lehet, minthogy a gőzszáritó költségei nincsenek arányban az esetleges megtakarítás emelkedésével.

A régebbi gőzekegépeknél használt összetett henger-rendszert (compound) a forrógőzekegépeknél kiszorítja az ikerrendszer. Az összetett gőzhenger-rendszert azért használták a nedvesgőzgépeknél, hogy valamivel nagyobb megtakarítást érjenek el. Magasan túlhevített gőznél két egyenlő nagyságú henger alkalmazása minden tekintetben előnyösebbnek bizonyul a megszakított üzemre. Ez a nézet, melyet dr. Schmidt feltaláló már eleve képviselt, azáltal is helyesnek bizonyult, hogy a porosz államvasutak modern gyorsvonati forrógőzmozdonyait majdnem kizárólag ikerrendszerrel építik. Előkelő szakértők, mint **Garbe** titkos tanácsos, már kezdettől fogva határozottan e nézetet fogadták el.

Az előnyök, melyekkel az ikerrendszer éppen a gőzekegépeknél bír, a következők:

1. Az összes alkatrészeknek, mint hengernek, dugattyunak, dugattyurudnak, keresztfejnek stb. abszolút egyenlő méretezése.

2. Főleg s mindenekelőtt az, a hogy **holt pont**, mely többé-kevésbé minden összetett gépnél megvan, teljesen ki van zárva s így a Kemna-féle szabadalmazott forrógőz-gép minden állásban a legnagyobb könnyűséggel indulni s azonnal teljes erejét kifejteni képes, mely körülmény gőzekemozdonyoknál ugyszólván nélkülözhetetlen szükség.

Az összetett gép, önjáró gépeknél a hengerek nagy-

sága és a gép szerkezete miatt, csak egy bizonyos normális munkateljesítésre alkalmas, melyet a gépberendezés hátránya nélkül tullepni nem lehet.

Az ikergépet ellenben fokozatosan, sőt szükség esetén a normális teljesítésnek majd kétszeresére is meg lehet terhelni a gép sérelme nélkül.

A dugattyu szabadon fut, minthogy a dugattyurud ugy az első, mint a hátsó hengerfedélen átmegy.

A tömszelenczék fémtömítéssel vannak ellátva, melyek önműködő tömitést végeznek s így a körülményes és egyuttal költséges tömités, mely a nedves gőzgépeknél szükséges, itt elesik.

A hengerfedelek nincsenek tömitéssel tömitve, hanem fel vannak tusirozva, mi által a fedelek esetleges levételénél megtakaríthatjuk a tömitési anyagot.

A **Kemna**-rendszerű vezénymű (szabadalmak bejelentve) a képzelhető legegyszerűbb. Ez a vezénymű a Kemna J. cég által használt rendszer szerint vezérivek (kulisszák) nélkül van szerkesztve és a teljesen tehermentes dugattyus, vagyis gömbölyű tolattyuk folytán oly könnyen kezelhető, hogy a tartósan 200 lóerő birképességű legerősebb Kemna-féle gépeket 2 ujal játszva megindítani, előre és hátra kormányozni lehet.

Ez a különben jelentékeny javítási költségek tetemes csökkentését jelenti a lapos tolattyuknál, vezér-iv (kulissza-) köveknél stb. és főleg lényeges könnyítés a gépészeknek.

A keresztfejvezető, ép ugy mint sok más alkatrész, ugyanoly elvek szerint készült, mint a modern gyorsvonati mozdonyoknál a hibák legmesszebbmenő kizárása végett.

A forgattyus tengely bőségesen van méretezve, az összes csapágyak és egyéb hajtótengelyek, fogaskerekek, oldalállványok (Främe) stb., szóval az egész hajtómű oly túlerősen készült, hogy törések ugyszólván teljesen kizárva, minek folytán a Kemna J. cég teljes kezességet vállalni képes.

További előnyöket a gép kiszolgálására, könnyű kezelésére és áttekinthetőségére nézve a központi kenőkészülékek, a legfontosabb csapágyaknak a por behatolása ellen nemezlapokkal való tömitése stb. nyujtanak.

Régi tapasztalat, hogy a gőzekegépészek, amennyiben egyes kenőkészülékekhez nem férhetnek könnyen, egyik-másik csapágyat nem olajozzák eléggé. A központilag elhelyezett kenőkészülékek, melyeket a gépvezetőállásról lehet működésbe hozni, az eféle bajokat elhárítják.

Az állótengely kicsatoló készüléke nem az állótengelyen, hanem a forgattyus tengelyen van s így az állótengely egy darabban osztatlanul szalad keresztül, minek folytán a horogkapcsolás időelőtti elkopása vagy a tengely törése lehetetlen.

A kötél Dob 500 méter kötélhosszuságra készült, hogy a kötelet nagy szántóföldterületeken is megfelelő hosszúra ki lehessen huzni.

Sulymegtakarítás és tartósság végett, az összes alkatrészek, tehát még a csapágyállványok stb. is, kivétel nélkül aczélből készültek.

A fentebb megvilágított előnyökből, melyekkel a Kemna-féle szabadalmazott forrógőzekegépek bírnak, eléggé kitünik az a roppant nagy gazdaságosság, melyet e gépekkel elérni lehet.

A Kemna J. cég annak is módját tudta ejteni, hogy e gépek árait a közönséges nedves gőzeke-compound-gépek régi áraihoz hasonlóan mérsékeltten állapítsa meg, így tehát **a roppant nagy szén- és vízmegtakarítás és a tetemesen nagyobb teljesítés mellett oly takarékoság érhető el, aminőt semmiféle más gyártmány kimutatni nem képes.**

Egyebekben mindennemű felvilágosítással díjmentesen szolgál Kemna J. gőzekegyára magyarországi igazgatósága, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Hirdetmény.

Alulírott murakirályi gazdaságában 4 drb tenyészigazolványt nyert 3 éves 178 180 cm. magas nóri faj, 2 belgiai, 2 erdélyi kifogástalan fejlődésű sárga és piros színű mén eladó.

Murakirály, 1908. november 4-én.
Stefók Pál, földbirtokos.

M. kir. szabad.
12321-900 A. 905.

mint bármely más világító anyag a

pyroleum

A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már több ezer uradalomban bevezetett.

Számos elismerő levél nálam betekinhető. Próbaküldemények 2 korona utánvét mellett. Kívánatra prospectus ingyen és bérmentve

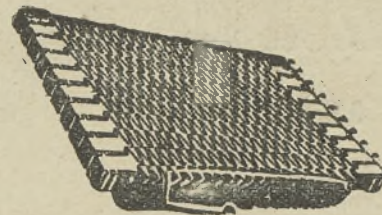
Degen Jakab
BUDAPEST,
IX. ker., Közraktár-utca 28.

'UNIKUM' magas tűzálló képességű takarékröstélyok!

Tartós !!

Nem salakosodik !

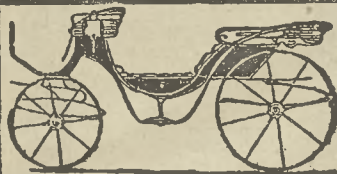
Nem görbül !!

Nagy szénmegtakarítás !!

Azonkívül jutányosan szállítunk bármely más rendszerű rostélyokat is. A Van-Baerle féle S. S. jegyű kazánköszöda nem titkos szer

BÁRDOS és BRACHFELD
műszaki nagykereskedés és hat. eng. villamossági vállalat
BUDAPEST, VI. KER., GYÁR-UTCZA 23. SZÁM

Kocsigyártás.

Budapesti kovács- és kocsigyártó ipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucsernok Szövetkezet

BUDAPEST, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám.
Magyarország legnagyobb kocsi-raktára.

100 pár díszlőszerszám.

Mell- és kumet, ezüst- és aranydiszítésűek, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótakarók, régi és új esőköpenyek, halinacsizmák, zöld munkászubbonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi-, női- és gyermek-nyergesek, régi és új fegyverek, kardok és puskák, tűzálló kasszák minden nagyságban, kézi vaskazetták, másoló prések, gyepőlőszárak, Candage-ok és mindenféle hasonló szerszámok olcsóbban mint bárhol kaphatók.

Wien, IX., Trödlerhalle 105. — Telefon 20.745. — A küldemény utánvétellel eszközöltetik. Nem alkalmas tárgy kicseréltetik.

Magyar Erdész

erdészeti és vadászati szaklap
Szerkeszti és kiadja
IMECSFALVI IMECS BÉLA
Borsod-Apátfalván.

Előfizetési ár:
Egész évre. . . 14 korona.

Polgár Sándor

m. kir. szabad. nyert orvosi mű- és kótszerész

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Legelőnyösebben beszerezhető orvosi, sebészeti és betegápolási eszközök Gummiárak, Suspensorium, Irrigator fecskendők stb. legújabb találmányu cs. és kir. szabadalmazott Polgár-féle sérvkötők, has- és köldök-kötők. — Valódi francia különlegességek (óvszerek). Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve. (Fenti címre ügyelni tessék.)
Utánzás ellen védve 16302. sz. a.

A kis-szántói volt báró Königswarter-féle uradalom parcellázása folytán:

az összes élő állomány:

180 drbból álló tisztavérű simmenthali tehenészet, tisztavérű, törzskönyvezett, tuberkulinra nem reagált tenyészibikák, üszők, tinók, jármos és beállítani való ökrök.

130 darabból álló loállomány:

elsőrendű luxus kocsilovak, félvér tenyészkanecák, igás lovak, mének, csikók.

Továbbá a holt felszerelés:

gőzeke, cséplő-, arató-, vető- és kaszáló-gépek, stabil gőzgépek, dynamók, teljes malomberendezés, motorok, ekék, szekerek stb.

f. hó 18. és 19-én

önkéntes árverésen fog eladatni.

Kis-szántói uradalom
u. p. Bors, Biharmegye.

Kis-Szántó Nagyváradtól bérkocsin 35 perc alatt érhető el.

1900. évi párisi világkiállításon „GRAND PRIX“.

KWIZDA-féle korneuburgi marha-táppor

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére,

50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására.

Egy doboz ára K 1.40, fél doboz 70 fillér.

Kwizda-féle

korneuburgi marhatáppor
csakis ezen védjeggyel valódi.

Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám.
VI., Andrassy-ut 26. szám.

Eladó földbirtok.

Pestmegyében 1800 hold buzatermő fekete homok, kastélyllyal, jó gazdasági épületekkel, 100 hold szőlővel, kedvező feltételek mellett eladó.

Gömörben 900 hold erdős birtok, buzatermő szántókkal, urilakkal és új gazdasági épületekkel, rendkívül előnyös feltételek mellett jutányos áron eladó.

Több kisebb birtok szőlővel, Pestmegyében eladásra előjegyezve.

Birtokok eladására és megvételére megbízásokat elfogad a Gazdák Birtok- és Terményközvetítő Irodája, Czegléd.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám,

Alakult 1900.	Biztosítási alap:	Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával . . .		1,970,340.— kor.
Tartalékok		764,760.16 "

Összesen: 2,735,104.16 kor

1901. évi fölösleg	90,349.— kor.	1904. évi fölösleg	72,438.23 kor
1902. " "	59,782.26 "	1905. " "	61,730.60 "
1903. " "	109,331.73 "	1906. " "	39,243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módok szerint.

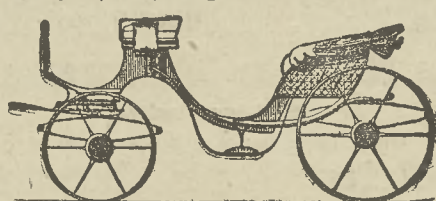
Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat, 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-út sarok. Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsikból. Használt kocsik becséreltetnek és átalakítások elfogadtatnak jutányos árak mellett. Ugyszinte mindenféle üzleti és gazdasági kocsik készítése.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

A gazda

tizparancsolatja

szép nyomással, ingyen kapható minden kereskedőnél vagy levélbelileg kérve ingyen és bérmentve postán, Ubald v. **Trnkóczy gyógyszerész**től Laibach, Krain, Ausztria.

Ákác, juhar és sofora

1-2 éves csemete, sorfának alkalmas 2-3 méter magas **jege-nye-, nyár- és gledicsia-fát**, bor és csemege szőlővesszőt, asztali és pecsenye **ó- és uj borokat**, kisebb és nagyobb mennyiségben állandóan elad Liptay Jenő pazonyi (Szaboles m.) szőlőtelepe Nyiregyházán.

ÁGYBAVIZELÉS.

Azonnali szabadulásért **jótállás**. Felvilágosítás díjtalan. Kor és nem megadandó. Fényes köszönőlevelek. — Orvosilag ajánlva. **„SANITAS“ INTÉZET** VELBURG P. 166. Bayern.

legjobb tejkannák

tejhűtők és tejjgazdasági eszközök kaphatók **Első magyar tejjgazdasági gép- és eszköz-gyár** FUCHS és SCHLICHTER Budapest, VI., Jász-utca 7. ARJEGYZÉK INGYEN és BÉRMENTVE

Világhírű szabadalom 18 államban

Stádel-Torkos földmérő-taliga kapható Stádel gépgyárában, Győrött.

A szőlő trágázása.

Írta: Ordódy Lajos. **Ara 3 korona.**

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és mű-kereskedelmi trágákkal úgy trágázni, hogy a legjobb terményi a legnagyobb mennyiségben elérhessük. Megszerezhető a **„Gazdasági Lapok“** kiadóhivatalában

Budapest, IV., Muzeum-körut 7.

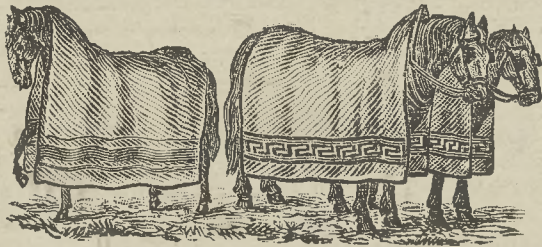

„AUTOMAX“

a legjobb önműködő **élőfa-fecskendő.**

Kivánatra a 258. számú speciális árjegyzék megküldetik.

Rudolf Krása
Wien, VII., Kirchengasse 29.

Az egyesült gyepjgyárak idén ismét általam 4000 darab úgynevezett

katonasági lópokrócsot

valóban nevetségesen csekély árában, **darabonként csupán 4.40 K-ért, párját 8.60 K-ért** (6 part portómentes küldéssel) árusít, direkt a ló tulajdonosoknak. Ezen elpusztíthatatlan, vastag, igen meleg, sötétszürke pokróczok **150 cm. szélességen és 200 cm. hosszúságban** gyártanak, tehát a lovat egész hosszában takarják. Világosan írott megrendelések a pénz előleges betöltése vagy pedig utánvét mellett eszközöl, ahová a megrendelések czímzendők:

Steiner, az egyesült pokróczgyárak bizományi áruháza

Wien, II., Taborstrasse 27/B.

Az áruház kötelezi magát a nem megfelelő áruért a pénzt visszaküldeni. **Arjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldök.** Felsorolok néhány czímet a tömegesen érkező utánrendeléseket és olismérőleveleket írói közül: Lovag Czarkowski, Strzatkowetz, Jabers-kastély intézősége, nemes Stephanowicz nagybirtokos, Csendlaki birtok, Báros Kellersperg, Kaltschmiedl birtokintézőség v. Klauy, Paric főtisztelendő, Kogl pinocz, főtisztelendő Raziwski, Stanislawczik, főtisztelendő Popescu, Dzemuic Kirommer, Lichteni birtokos stb. stb.

100 darab

egészen új, **horganyzott tejkupák** 33, 44, 56 liter tartalommal, az

első magyar tejjgazd. gépgyár Fuchs és Schlichter készítményei
Budapest, VI., Jász-utca 7.

bármilyen áron eladó. Folyadékzáró képességért kezesseget nem vállalunk. Tudakozódások: **Gutsverwaltung in Kanichsfeld, Steiermark.**

RAPID kézi műtrágyaszóró készülék.

Szabadalm. szá. 41716. szám alatt. Szabályozható szórókanállal.

Ezen műtrágyaszóró-készüléket

Fischl V. gazdasági intéző ur szak-szerű kísérletezés után találta fel. — A régi szokásos **kézi szórással** szemben **előnye**, hogy a munkás **kezét és ruháját nem támadja meg**; a használatban levő nagy gépekkel szemben **előnye az olcsó ár**, egyszerű kezelés s hogy **egy ember naponként 7-8 holdat**, vetőlépésben haladva, kényelmesen beszórhat. A beállítható szórókanál által az **elszórandó mennyiség pontosan szabályozható**. Ára Budapesten darabonként **60.- K.** Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálók.

WEISZ JAKAB

a szabadkai műtrágya-gyár képviselője
Budapest, V., Lipót-körut 7.

Prések és csiszoló gépek

cement-, mozaik-, granitdoit-, terrazzo és járda lemezek gyártása céljából ugyszintén **formákat, műkövek, betonsövek-, gömbölyű és tojásdad profilok-, betonsinszekerények** stb. részére legújabb szerkezetekben és kitűnő kivitelben szállít:

Eisengiesserei u. Maschinenfabrik Niederburg Georg Wittmer Karlsruhe (Baden)
:: 1874-ben alapítva. ::

Vezérképviselő Magyarországra részére:

Büschitz Mór Komárom.

A legtöbb legnagyobb gyárak bel- és külföldön általunk rendeztettek be. — Katalógusok ingyen és bérmentve. — Legkitűnőbb ajánlatok rendelkezésre.

Bámulatos

szerencsegyűjtődem eddigi eredménye.

19 milliót

fizettem ki tisztelt vevőimnek, köztük a következő főnyereményeket:

Korona	Szám
600000	62551
400000	19406
400000	11119
400000	28916
400000	33464
100000	42758
100000	49878
100000	87991
90000	3148
80000	47334
70000	60912
60000	3952
60000	17357
60000	78863
60000	82528
60000	97263
50000	64714
30000	6924
30000	35814
30000	38691
30000	42778
30000	88837
30000	90964
25000	23481
25000	30049
25000	52235
25000	15900
20000	11-szer
10000	9-szer
15000	42-szer

Kísérelje meg tehát szerencsését Gaedicke-nél s ön bizton számíthat sikerre.

A november 19. és 21-iki húzáshoz ajánlok

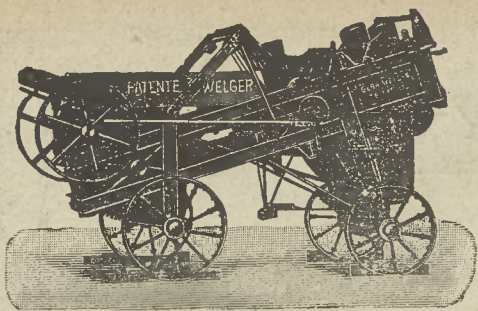
Egész Fél Negyed Nyolczad sorsjegyet
12.- 6.- 3.- 1.50 koronáért.

Gaedicke fi.

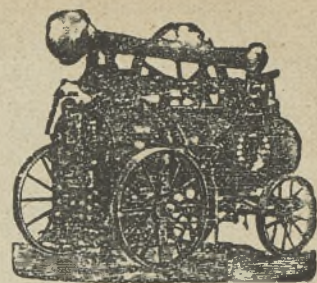
bankház Budapest,

Kossuth Lajos-utca II. szám.

GÉPVÁSÁR

Ajánlható beszerzési források.

AZ ŐSZI IDÉNYRE

mindennemű talajmivelő-eszközöket:

„BIPPART“ altalajekéket

„TORNADO“ kukoriczaszántépőgépeket

és egyéb takarmánykészítőgépeket,

„Mosoni Drill“

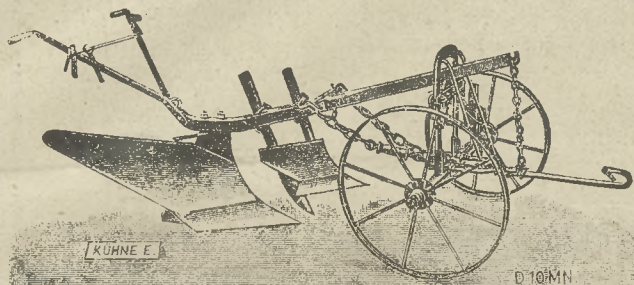
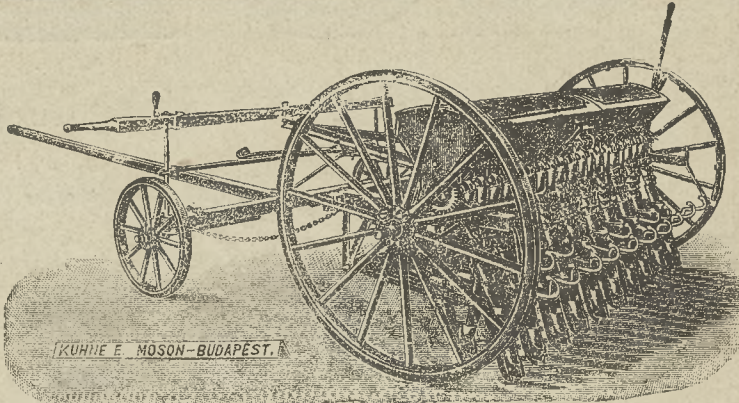
sorvetőgépeket,

borsajtókat stb.

szállít:

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r-t. **Mosonban.**

Főraktár: Budapest, VI. ker., Váci-körút 57/a.

PROPPER SAMU Mezőgazdasági Gépraktára

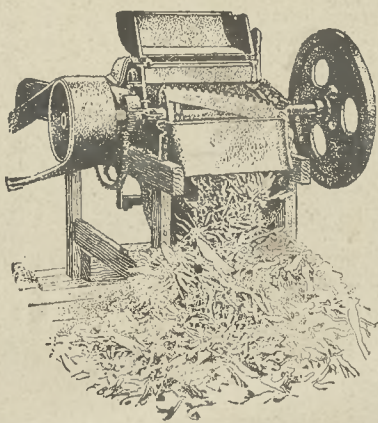
Budapest, V., Váci-körút 52.

Ajánlja mérsékelt áron legjobbnak elismert, amerikai

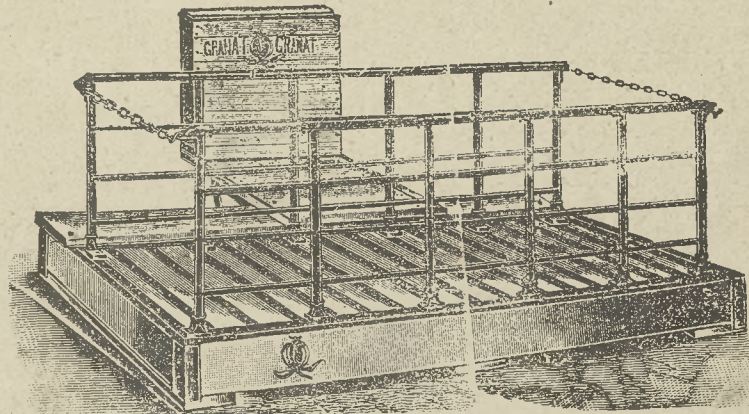
„OHIO“

kukoriczaszántépőgépeit, melyek szecskavágásra is kitűnően alkalmasak, továbbá „RE-FORM“ takarmányfülesztő-, répavágó-, burgonyaosztályozó és szalmakötélfonó-gépeit és fedett biztonsági járgányait. — SACK RUDOLF

elismert legkitűnőbb ekéinek, vetőgépeinek stb., továbbá a valódi „WESTFALIA“ műtrágyaszórógépeknek kizárólagos képviselője.

„GRANAT“ MÉRLEGGYÁR ZWARG ÉS RINGEISEN TESTVÉREK BUDAPESTEN.

Ajánljuk mérleggyártmányainkat és pedig: egyensúly-, tizedes-, százados-álló- és hidmérlegeiket a legmegbízhatóbb és legolcsóbb kivitelben. — Gyár: III. ker., Szépvölgy- RINGEISEN TESTVÉREK V. ker., Hold- utca 8. sz. Raktár: u'ca 21. sz.

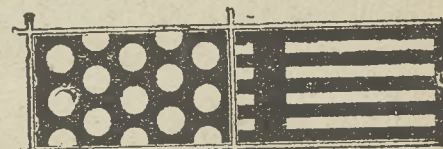

Stahel és Lenner

Trieur- és lemez-lyukasztó-gyár

BUDAPEST.

Ajánljuk TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására

TÖREKROSTÁK és minden fajta LEMÉZROSTA gőzcséplő gépek számára.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE TENGERISZÁRTÉPŐGÉP

szabadalmazott

az egyedüli és utolérhetlen szerkezet, mely a tengeriszárat legkönnyebben tépi szét és így a zombolyázáshoz előkészíti takarmányozási célokra.

!!! Szaktekintélyű gazdák által minden gazdaságban nélkülözhetetlen gépnek kijelentve. !!!

1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalom-tulajdonos

„NICHOLSON“ gépgyár részvénytársaság, Budapest, Váci-út 17. sz.

Ismertetés, árjegyzék ingyen és bérmentve.

GŐZEKÉK.

JOHN FOWLER & Co. cégnek

ujjonnan szerkesztett **gőzszántó eszközei** tömegteljesítésre egészen sekély mívelésnél, mint **tarlóhántás** és **vetőszántás**, eszközök **sekélyszántásra egyidejű altalajporhanyítással**. Külön eszközök **répaemelésre** és **hanttörésre**; rigólekék **szőlő- és komlóültetvények**, **faiskolák** és **erdőtelepítés** számára, valamint **sok másféle eszköz**.

JOHN FOWLER & Co. cégnek

eredeti gőzekészletei

az országnak **több száz kiváló és vezető gazdaságában** 38 év óta a legjobb eredménnyel vannak használatban. **John Fowlernek kétgéprendszere sodronykötél-átvitellel az egyetlen, amely ugy a nedves, mint a nagyon száraz években egyaránt teljesen megállja a helyét és amelynél csalódások és veszteségek ki vannak zárva.**

JOHN FOWLER & Co. cégnek

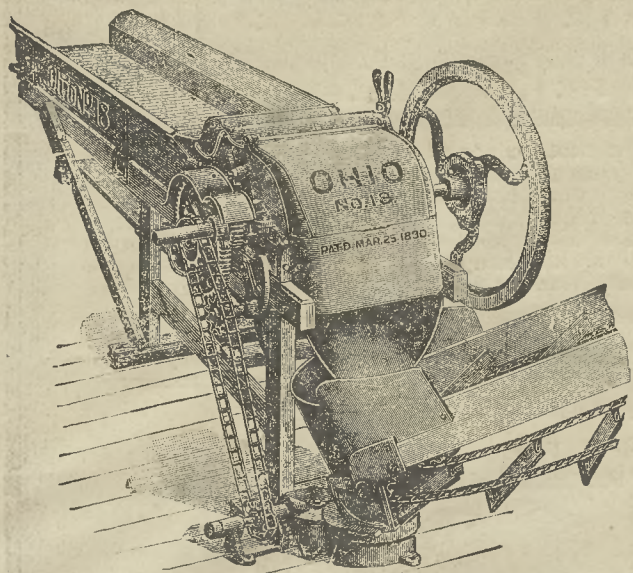
eredeti gőzekészletei

gyakorlatilag **kipróbált** szerkezetük és a **legjobb** anyaguk következtében az üzemben **igen tartósak és olcsók**.

JOHN FOWLER & Co. cég kész olyan gazdákat, kik a gépüzemű talajmívelés iránt érdeklődnek, **szakértők** által **a cég költségére felkerestetni**, hogy az érdeklődőkkel **azok kívánságait megbeszéljék**, valamint **a helyi viszonyokat megvizsgálják** és aszerint **adjanak tanácsot**, miáltal a megrendelőknek a **legjobb siker biztosítatik**.

JOHN FOWLER & Co., Budapest—Kelenföld.

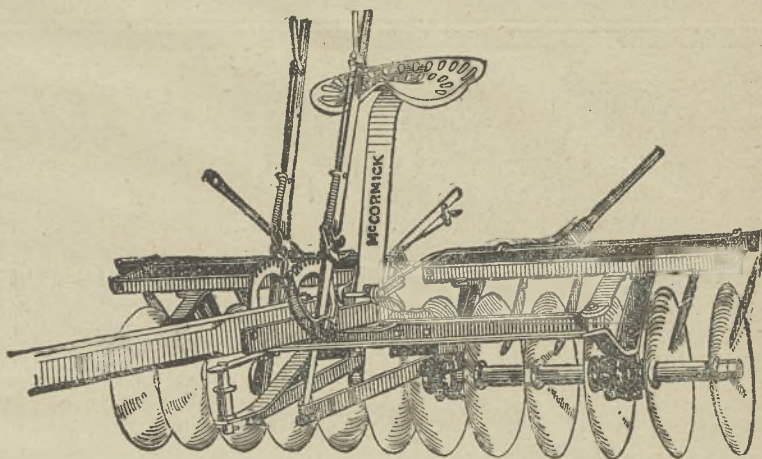
„OHIO“ EREDETI & AMERIKAI tengeriszár-tépő-,

zöldtakarmányaprító és szalmaszecs-kázógép
a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

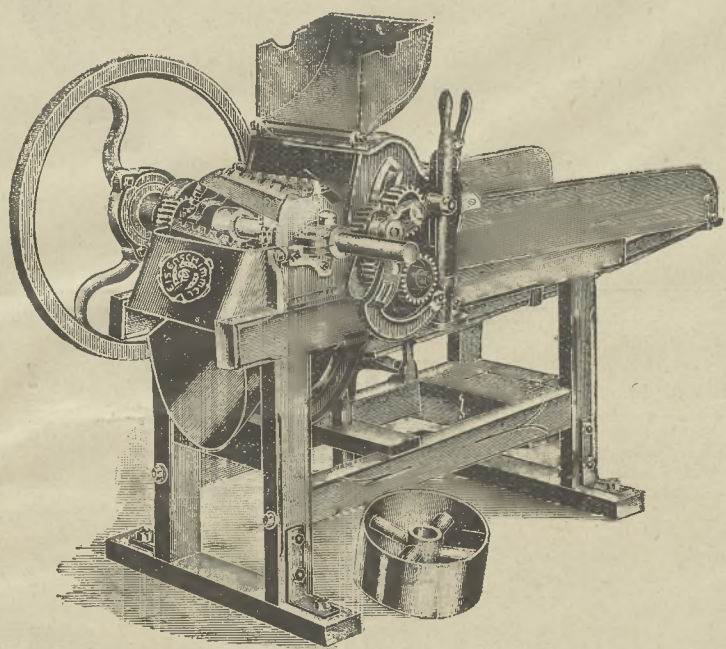

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

☞ a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK Harvesting Machine Comp., Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, U., Alkotmány-utca 12.
J. E. KNECHT, igazgató.

**Amerikai rendszerű Schred-
derek**

Kukoriczszártépőgépek

**Kézi- és erőhajtású szecska-
vágók**

Répavágók és répezők

**Kukoriczamorzsolók és
daráló-malmok**

Járgányok és közlőművek

Takarmányfüllesztő kazánok

a legmodernebb szerkezettel, elsőrendű kivitelben,
utolérhetetlen munkateljesítéssel, olcsó versenyáron

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz cégénél

Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

Vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND.**

Gőzekéket

gőz-utihengereket és gőz-utimozdonyokat

legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállítanak

JOHN FOWLER & Co.

BUDAPEST—KELENFÖLD, vasút-állomás-szal szemben.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

TELEFON: 42-50.

Eladó szőlőbirtok.

Czeglédtől háromnegyed órányira, az épülőfélben levő vasut állomása mellett 137 ka. hold kiterjedésű urasági szőlőtelep felszereléssel együtt **eladó**. Termőszőlő 100 kat. hold, a legjobb fajok, értékes épületek, pincze, gyümölcsös. Évi bruttó bevétel 70,000 kor. Kiadás 20,000 kor. Ára 300,000 kor., ennek negyed része készpénzben vételkor, negyed része egy év múlva, fele 6 év alatt 5% kamatozás mellett. Részletes felvilágosítással szolgál:

Gazdák Birtok- és Terményközvetítő Irodája, Czegléd.

Állat-
tenyésztési, ápolási eszközök, gépek és kellékek nagy raktára.

Szíveskedjék árjegyzéket kérni!

**EREDETI „HAUPTNER“
LÓ- és MARHA-
NYIRÓGÉPEK**

kor. 76.-tól kezdve.

Főraktár:

GEITTNER és RAUSCH

üzégnél

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 8.

Jutalmazó mellékipar gazdák számára

Homokból és cementből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homoktéglaikat, cement-födélcserepeket, csöveket csatornázásra, alagsóvezéseket, padlólapokat, itató vályukat stb. **Felette egyszerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.** Kívánatra ingyen küldjük 84-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást minden géphez adunk. Üzem berendezéshez oktatót küldünk, kívánatra állandóan is. **Levelezés magyar nyelven.**

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gaspary & Co.

MARKRANSTÄDT bei Leipzig.

Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár
a maga nemében

HOMOK

—

ARANY

270 munkás
95 szabadalom stb

CLAYTON & SHUTTLEWORTH™

Budapest, Váci-körút 68,

által a legjutányosabb árak mellett ajánljuk:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-resták, konkolyozók, kasza-ó- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,

sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukoricza-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

VILÁGREKORD!

A világon a leg-
első szabadalm.

forrógőzeke

VILÁGREKORD!

300 fokot meghaladó
gőztulhevítéssel. ::::

Schmidt Vilmos mérnökdoktor szabad. füstcső-tulhevítője. — **Gőzekékre egyedül jogosított gyártója Kemna J. gőzekegyára.**

Egyetlen gőztulhevítő, melyről a gőzekegyártásban egyszerűségénél és szoliditágánál fogva — a gép súlyának emelkedése nélkül egyáltalán szó lehet.

50%-kal nagyobb munkateljesítés, 30% szén- és 40% vizmegtakarítás mellett.

E G jegyű gép, mindegyik:

200 lóerő folytonos munkateljesítéssel,

300 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

3400-nál több dr. Schmidt-féle szabadalmozott gőztulhevítő van üzemben vasuti mozdonyokon.

E K jegyű gép, mindegyik:

170 lóerő folytonos munkateljesítéssel,

250 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

Kétgéprendszer, sodronykötélátvitel. — Ugy nedves, mint egészen száraz esztendőknben egyedül biztos munkateljesítés.

Szakprofessorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről értesítéssel, kimerítő felvilágosítással, prospektussal és költségvetéssel érdeklődőknek díjmentesen, készséggel szolgál:

KEMNA J. gőzekegyára magyarországi igazgatósága

Interurban telefon 91-21.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Sürgőnyezim: Kemna Budapest.